ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

10. Sınıf

ZENGİNLEŞTİRME ETKİNLİKLERİ

ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI

YAZARLAR

Dr. Yasemin KATI
Ahmet YALÇİN
Elif YILMAZ
Erol YABANERİ
Serkan GÜZEL
Yeliz TEMEL
Yunus SEYLAN
Yusuf Ziya ÖZEN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI .....: 10331
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ .....: 3552

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Halil İbrahim TOPÇU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Dr. Bilgen KERKEZ

EDİTÖR
Gonca KARAKUŞ

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI
Samet EKER

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI
Fatma KELEŞ

REHBERLİK UZMANI
Füsun AKMANOĞLU ONAT

GÖRSEL TASARIMCILAR
Çağlayan ÇAĞLAYAN
Esra ÇALHAN
İnci YILMAZ ŞİMŞEK
Mehmet Azzem AKGÖZ

ISBN 978-975-11-9105-2

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Başkanlığının tarih ve sayılı yazısı ile yardımcı kaynak olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

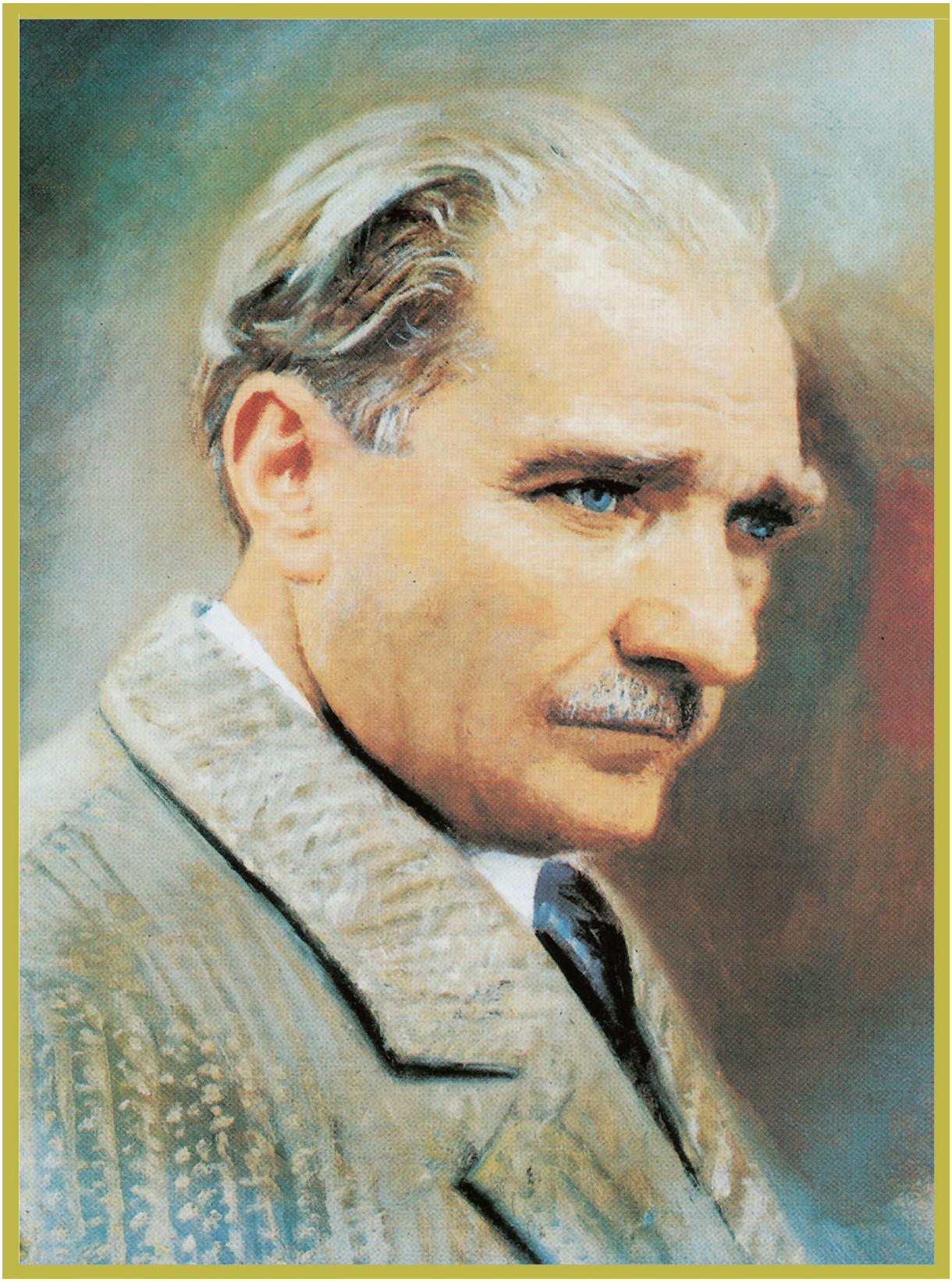

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

SUNUŞ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan öğretim programlarında farklılaştırılmış öğretimi esas alan bir yaklaşım benimsenmiş; bu doğrultuda "Farklılaştırma" başlığı altında "Zenginleştirme" ve "Destekleme" yaklaşımlarına birer strateji olarak yer verilmiştir. Bu kapsamda yeni öğretim programlarında yer verilen "zenginleştirme" yaklaşımı, öğrencilerin üst düzey kavramları ve karmaşık düşünce yapılarını keşfetmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım aynı zamanda öğrenme sürecinin çeşitli etkinlikler ve görsel materyallerle desteklenmesini, bireysel veya grup hâlinde çalışmayı kolaylaştıracak çeşitli yöntem ve tekniklerle donatılmasını gerektirmektedir.

Eğitim öğretim süreci boyunca öğrenme çıktılarında öğrencilerden ulaşmaları istenen bilgi ve beceriler aynı olabilir ancak öğrenme öğretme sürecinde her bir öğrencinin öğrenme deneyimi farklılık gösterebilmektedir. Zenginleştirme uygulamaları, daha karmaşık ve soyut bilgileri hızlı ve kolay bir şekilde çözümleyebilen öğrencilere yönelik hazırlanmıştır. Zenginleştirme etkinlikleri ile öğrencilerin içerik çerçevesinden uzaklaşmadan temayla ilgili bilgilerini derinleştirmelerine imkân verilerek öğrencilerin üst düzey bir öğrenme becerisine ulaşmaları hedeflenmektedir.

Farklılaştırma kapsamında hazırlanan "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Zenginleştirme Etkinlikleri Öğretmen Kılavuz Kitabı" disiplin içi ilişkilendirmelere ek olarak disiplinler arası ilişkilendirmeler ve gerçek yaşam uygulamaları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Kılavuzda sunulan etkinlikler, genişletilmiş ve derinlemesine bir öğrenme deneyimi sağlamak üzere çeşitli öğretim yöntemleriyle zenginleştirilmiştir. Etkinlikler, görsel materyallerle desteklenmiş ve birden fazla duyuya hitap edecek şekilde tasarlanmıştır. Bu yöntemler, öğrencilerin ilgisini çekmek ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırmak amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin aktif katılımını sağlamak ve öğrenme süreçlerini daha etkili hâle getirmek için özel olarak geliştirilmiştir.

Öğretim programlarının uygulamaya ilişkin esaslar bölümünde belirtildiği üzere farklılaştırma kapsamındaki tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından planlanır ve uygulanır. Farklılaştırma kapsamında Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın zenginleştirme bölümünde yer alan öneri niteliğindeki uygulamalardan "*" ile işaretlenenlerin sosyal bilimler liselerinde gerçekleştirilmesi zorunludur. Zorunlu olan zenginleştirme uygulamalarına yıllık planlarda yer verilmelidir.

Bu etkinlik kılavuzu, öğretmenler için kapsamlı bir uygulama kaynağı olarak işlev görmektedir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre hazırlanmış etkinliklerle onların potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarını ve anlamlı ürünler ortaya koymalarını desteklemektedir. Kılavuzdaki içerikler, öğrencilerin bilgi ve becerilerini en yüksek seviyeye çıkarmayı hedeflerken ileri düzey kavramlar ve karmaşık düşünce yapıları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin hedefleri doğrultusunda hazırlanan etkinlikler, öğrencilere nitelikli bir öğrenme deneyimi sunmayı hedeflemektedir.

Kitabın Tanıtımı

Kitap temalardan oluşmaktadır. Her tema başında tema kapak sayfası yer almaktadır. Tema kapaklarında o temanın adı ve numarası bulunmaktadır.

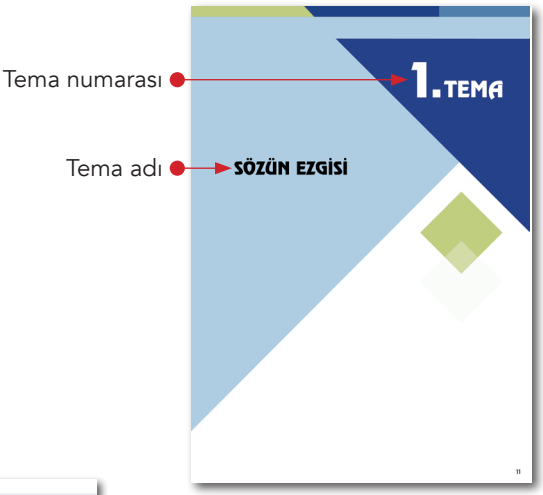

Etkinliğin bireysel ya da grupça yapılacağını gösterir.

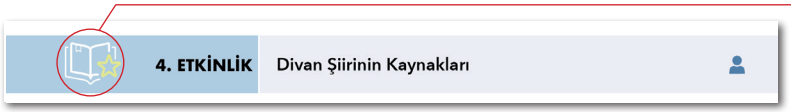

Sosyal bilimler liselerinde zorunlu olarak yaptırılacak etkinlikleri gösterir.

Etkinliğin Amacı	Divan edebiyatının beslendiği kaynakları tespit edebilme ve bunların metinlere yansımalarından örnekler verebilme

Etkinlik sonunda öğrencinin hangi beceriyi kazanacağını gösterir.

Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerin divan edebiyatının beslendiği kaynakları tespit etmesi ve bunların metinlere yansımalarına örnekler vermesi beklenebilir.

Programın zenginleştirme bölümünde verilen etkinliğin kapsamını gösterir.

Araç Gereç ve Materyaller	• Ders kitabı • Çalışma kâğıdı • Yazı araç gereçleri • Etkileşimli tahta

Etkinliğin gerçekleştirilmesi için gereken ve kullanılabilecek araç gereç, eğitim ortamları ve materyalleri gösterir.

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- 43. sayfada yer alan Ek-2'deki kavram haritasını akıllı tahtada açarak öğrencilerden incelemelerini isteyiniz.

Etkinlikler, adım adım uygulanacak şekilde bölümlere ayrılır.

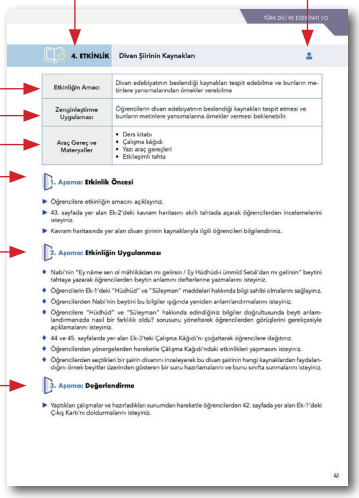

Görseller, sayfalara orantılı şekilde yerleştirilmiştir. Görsel açıklamaları, ayrıştırıcı yazım karakteri ve yazı boyutu dikkate alınarak verilmiştir.

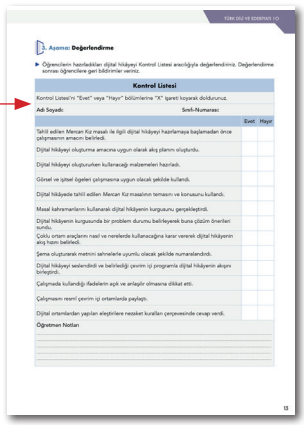

Değerlendirme adımlarında hem öğretmen tarafından yapılacak değerlendirmelere hem de öğrencinin kendini değerlendirebileceği ölçme ve değerlendirme araçlarına yer verilmiştir.

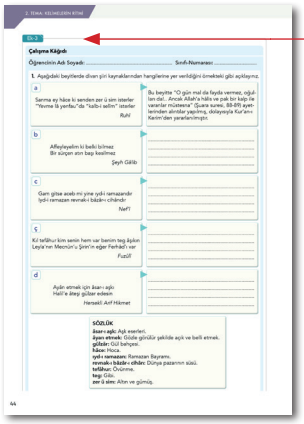

Öğrencilerin becerilerini geliştirebilmeleri amacıyla farklı etkinlikler verilmiştir.

SEMBOLLERİN AÇIKLAMASI

Bireysel etkinlik

Grup etkinliği

Yıldızlı etkinlik

Kısa Film Akademisi adlı programa karekoddan ulaşabilirsiniz.

Kitap genelinde kullanılan tüm karekodlar, akıllı cihazlarla okutularak ya da kitabın dijital kopyalarında karekod üzerine tıklanarak açılabilmektedir.

Kitabın dijital kopyalarında "İçindekiler" sayfasında başlıklar üzerine tıklayarak ilgili sayfalara, iç sayfalarda da tema isimleri üzerine tıklayarak "İçindekiler" sayfasına ulaşabilirsiniz.

İçindekiler

1. TEMA SÖZÜN EZGİSİ 11

Masalın Dijital Anlatısı	12
İnfografik Şiir ve Masal	14
Belgesel İzleme	18
Türkülerden Filmlere	21

2. TEMA KELİMELERİN RİTMİ 25

Şiir Denizine Yolculuk	26
Eleştiriyle Derinleşiyorum	30
Divan Şiiri Güldestesi	35
Divan Şiirinin Kaynakları	41
Şiirlerde Anlam Derinliği	46

3. TEMA DÜNDEN BUGÜNE 53

Karşılaştırmalı Anlatılar	54
Destansı Panolar	57
Anlatılardaki Benzerlikler ve Farklılıklar	61

4. TEMA NESİLLERİN MİRASI 65

Dedem Korkut'tan Bugüne	66
Dönemlerin Edebî Mirası	69
Farklı Bir Türü Keşfediyorum	74
Edebî Akımların Etkisinde Türk Romanı	79

Kaynakça **84**

Görsel ve Genel Ağ Kaynakçası Karekodu **85**

Türkiye'nin Mülki İdare Bölümleri İle Kara ve Deniz Komşuları Haritası **86**

Türk Dünyası Haritası **87**

1. TEMA

SÖZÜN EZGİSİ

1. ETKİNLİK Masalın Dijital Anlatısı

Etkinliğin Amacı	Tahlil edilen masal ile ilgili dijital hikâye hazırlayabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerden tahlil ettikleri masal metni ile ilgili dijital hikâye hazırlamaları istenebilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • genel ağ erişimi olan cihaz • görsel, işitsel ve dijital kaynaklar • okulun genel ağ sitesi

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencileri dijital hikâye hakkında bilgilendiriniz.
- Öğrencilere dijital hikâye hazırlarken kullanacakları araç gereçler hakkında gerekli açıklamaları yapınız.
- Öğrencilere hazırlayacakları dijital hikâyeyle ilgili aşağıdaki görevleri yerine getirmeleri gerektiğini belirtiniz.
  - Tahlil ettiğiniz *Mercan Kız* masalı ile ilgili bir dijital hikâye hazırlayacaksınız. Dijital hikâye hazırlama amacınızı belirleyerek amacınız doğrultusunda hazırlayacağınız dijital hikâyenin planını yapınız.
  - *Mercan Kız* masalının kahramanlarını kullanarak tema ve konuya uygun bir kurgu oluşturunuz.
  - Dijital hikâyenizin kurgusunu bir problemle destekleyiniz ve belirlediğiniz problem için çözüm önerileri sununuz.
  - Hazırlayacağınız dijital hikâyenin ritmini (akış hızı) belirleyiniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilerin aşağıda verilen yönergeleri takip ederek etkinliği gerçekleştirmesini sağlayınız.
  - Tahlil ettiğiniz *Mercan Kız* masalını dijital hikâye olacak şekilde kurgulayınız.
  - Hikâyenizin temasına, kahramanlarına ve içeriğine uygun resim, ses, müzik, video, animasyon gibi çoklu ortam araçlarını belirleyerek senaryonuzu oluşturunuz.
  - Dijital hikâyenizde kullanacağınız çoklu ortam araçlarının nerelerde kullanılacağına karar vererek hikâyenizi anlatan bir şema çiziniz.
  - Oluşturduğunuz şema üzerindeki sahnelerle uyumlu olacak şekilde hikâye metninizin bölümlerini numaralandırınız.
  - Akışını belirlediğiniz dijital hikâyenizi sesli olarak kaydediniz.
  - Belirlediğiniz bir çevrim içi program yardımıyla dosyalarınızı birleştiriniz.
- Öğrencilerden hazırladıkları dijital hikâyeyi okulun genel ağ sitesi ve EBA gibi güvenilir dijital ortamlarda paylaşmalarını isteyiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin hazırladıkları dijital hikâyeyi Kontrol Listesi aracılığıyla değerlendiriniz. Değerlendirme sonrası öğrencilere geri bildirimler veriniz.

Kontrol Listesi

Öğrencinin yaptığı çalışmanın aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilmesi beklenmektedir.

Adı Soyadı: Sınıfı-Numarası:

	Ölçütler	Evet	Hayır
1	Tahlil edilen *Mercan Kız* masalı ile ilgili dijital hikâyeyi hazırlamaya başlamadan önce çalışmasının amacını belirledi.		
2	Dijital hikâyeyi oluşturma amacına uygun olarak akış planını oluşturdu.		
3	Dijital hikâyeyi oluştururken kullanacağı malzemeleri hazırladı.		
4	Görsel ve işitsel ögeleri çalışmasına uygun olacak şekilde kullandı.		
5	Dijital hikâyede tahlil edilen *Mercan Kız* masalının temasını ve konusunu kullandı.		
6	Masal kahramanlarını kullanarak dijital hikâyenin kurgusunu gerçekleştirdi.		
7	Dijital hikâyenin kurgusunda bir problem durumu belirleyerek buna çözüm önerileri sundu.		
8	Çoklu ortam araçlarını nasıl ve nerelerde kullanacağına karar vererek dijital hikâyenin akış hızını belirledi.		
9	Şema oluşturarak metnini sahnelerle uyumlu olacak şekilde numaralandırdı.		
10	Dijital hikâyeyi seslendirdi ve belirlediği çevrim içi programla dijital hikâyenin akışını birleştirdi.		
11	Çalışmada kullandığı ifadelerin açık ve anlaşılır olmasına dikkat etti.		
12	Çalışmasını resmî çevrim içi ortamlarda paylaştı.		
13	Dijital ortamlardan yapılan eleştirilere nezaket kuralları çerçevesinde cevap verdi.		

Öğretmen Notları

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK İnfografik Şiir ve Masal

Etkinliğin Amacı	Temaya bağlı olarak ele alınan türler ile ilgili infografik çalışma hazırlayabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerin temaya bağlı olarak ele alınan türler ile ilgili infografik bir çalışma yapmaları sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • genel ağ erişimi olan cihaz • görsel ve dijital kaynaklar • yazı araç gereçleri • sınıf/okul panosu

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencilerden 16. sayfada Ek-1'de verilen görselden faydalanarak bu görselin kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yansıttıkları bir şiir yazmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden 17. sayfada Ek-2'de verilen görselden faydalanarak bu görselle ilgili bir masal yazmalarını isteyiniz (Öğrencilere yazacakları şiirde ve masalda türe özgü özellikleri göz önünde bulundurmaları gerektiğini hatırlatınız.).

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilerden bu temada tahlil ettikleri şiir ve masal türünde yazılmış eserlerle kendi yazdıkları eserler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tespit etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin bu metinler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar hakkındaki tespitlerini derinleştirmek amacıyla onlara aşağıdaki soruları yöneltiniz.
  - Bu metinleri hangi ölçütlere göre değerlendirirseniz metinler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar daha görünür hâle gelir?
  - Metinlerin anlam derinliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
  - Metinlerdeki şekil özelliklerinin metinlerin anlamlandırılmasındaki katkıları neler olabilir?
- Öğrenciler metinler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirledikten sonra onlardan bu benzerlikleri ve farklılıkları anlatan bir infografik hazırlamalarını isteyiniz.
- Öğrencilere infografiklerini hazırlarken aşağıdaki aşamaları göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtiniz.
  - Metinler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları gösteren bilgileri düzenleyiniz.
  - İnfografiğinizin ana hatlarını belirten bir ön çalışma yapınız.
  - İnfografiğinizde kullanacağınız görselleri belirleyiniz.

- İnfografiğiniz için bir tasarım şablonu hazırlayınız (Şablonunuzu hazırlarken yazı, renk ve görsel ögelerin estetiğini göz önünde bulundurunuz.).
- İnfografiğinizdeki bilgilerin akıcı ve düzenli olmasına dikkat ediniz.
- İnfografiğinizde kullanacağınız metinleri yazarken bu metinlerin Türkçenin dil yapısına uygun olmasına özen gösteriniz.
- Uygun araçları kullanarak infografiğinizi oluşturunuz.

▶ Öğrencilerden hazırladıkları infografikleri sınıf veya okul panosunda sergilemelerini isteyiniz.

3. Aşama: **Değerlendirme**

▶ İnfografikler sergilendikten sonra bir tartışma ortamı oluşturarak öğrencilerden arkadaşlarının hazırladıkları infografikleri onlara katkı sağlayacak şekilde eleştirmelerini isteyiniz.

▶ Tartışmayı yönlendirmek için aşağıdaki sorulardan faydalanabilirsiniz.

- Sergilenen infografiklerden en çok hangisini beğendiniz? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- İnfografiklerin geliştirilebilmesi için başka ne tür çalışmalar yapılabilir?

▶ Öğrencilerden etkinlik sürecindeki deneyimlerini, gözlemlerini, duygu ve düşüncelerini değerlendiren bir yansıtma yazısı yazmalarını isteyiniz. Yansıtma yazılarını inceleyerek öğrencilere geri bildirimlerde bulununuz.

Ek-1

Ek-2

3. ETKİNLİK Belgesel İzleme

Etkinliğin Amacı	Sözlü gelenek ürünleri veya âşık atışmalarını konu alan belgeseller izleyerek ürünler ortaya koyabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerin sözlü gelenek ürünleri veya âşık atışmalarını konu alan belgeseller izlemeleri ve bu belgesellerle ilgili sözlü ve yazılı ürünler ortaya koymaları sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • genel ağ erişimi olan cihaz • yazı araç gereçleri • görsel, işitsel ve dijital kaynaklar • *Aşıklar Ölmez* adlı belgesel • *Aşık* adlı belgesel • okulun genel ağ sitesi • etkileşimli tahta

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencileri yapacakları çalışma hakkında bilgilendiriniz.
- Öğrencilere izleyecekleri belgesellerdeki
  - sözlü edebiyat ürünlerine,
  - olay ve durumlara,
  - kurguya,
  - işitsel ve görsel unsurlara,
  - diyaloglara

  dikkat etmeleri gerektiğini ifade ediniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilerin aşağıdaki karekodlarda verilen belgeselleri izlemelerini sağlayınız.

Aşıklar Ölmez adlı belgesele karekoddan ulaşabilirsiniz.

Aşık adlı belgesele karekoddan ulaşabilirsiniz.

- Öğrencilerden belgesel metnindeki unsurları daha önce tahlil ettikleri metinlerle ilişkilendirmelerini ve belgesel metnini yeniden uyarlamalarını isteyiniz.
- Bu bağlamda öğrencilerden ilgilerine göre aşağıdaki rollerden birini seçmelerini veya kendi istedikleri bir rolü belirlemelerini ve ürün ortaya çıkarmalarını isteyiniz.

Roller	Ürünler	Konu
Yazar	Hikâye	Belgeseldeki konuyu hikâyeye uyarlar.
Belgeselci	Belgesel	Yaşadığı yöredeki sözlü edebiyat ürünleriyle ilgili belgesel çeker.
Ozan	Şiir	Belgeseldeki olay/durum ile ilgili şiir yazar ve yazdığı şiiri okur.
Sanatçı	Yazma ve Seslendirme	Belgeseli düzenler ve seslendirir.

- Öğrencilerden seçtikleri rollere uygun olarak aşağıdaki görevleri yerine getirmelerini isteyiniz.
  - Seçtiğiniz role uygun olarak çalışmanızın amacını belirleyiniz.
  - Yazar rolünü seçtiyseniz hikâyeyi uyarlarken belgeselin temasını ve konusunu kullanınız.
  - Belgeselci rolünü seçtiyseniz yaşadığınız yöredeki sözlü edebiyat ürünleriyle ilgili belgesel çekimi için bir konu (âşıklık geleneği, halk edebiyatı sözlü ürünlerinin derlenerek çağın koşullarına uyarlanması vb.) belirleyiniz.

  Belgesel çekmek için aşağıdaki adımları takip ediniz.
    - Konuyla ilgili detaylı bir araştırma yapınız.
    - Senaryonuzu yazarak anlatım dilinize ve çekim tekniğinize karar veriniz.
    - Röportaj yapacağınız kişiyi ve röportaj yaparken soracağınız soruları belirleyiniz.
    - Çekim yapacağınız mekânlarla ilgili gerekli izinleri alınız.
    - Belgesel çekiminde kullanacağınız araç gereçleri kontrol ediniz.
  - Ozan rolünü seçtiyseniz izlediğiniz belgesellerden belirlediğiniz olay ve durumla ilgili hece ölçüsü ve dörtlükler kullanarak kendi şiirinizi (atışmanızı) yazınız. Yazacağınız şiirin sanatsal özellikler taşımasına gayret ediniz.
  - Sanatçı rolünü seçtiyseniz izlediğiniz belgesellerdeki belirlediğiniz kişiler arasında geçen diyaloglara kendi yorumunuzu da katarak bunları yeniden düzenleyiniz ve seslendiriniz. Seslendirme yaparken vurgu ve tonlamalara dikkat ediniz.
- Öğrencilerden yaptıkları çalışmaları okulun genel ağ sitesi ve EBA gibi güvenilir dijital ortamlarda paylaşmalarını isteyiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerden öğrendiklerini değerlendirdikleri bir yansıtma yazısı yazmalarını isteyiniz.
- Yansıtma yazılarını inceleyerek öğrencilere geri bildirimlerde bulununuz.

▶ Öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmek için aşağıdaki Dereceleme Ölçeği'ni kullanınız.

Dereceleme Ölçeği					
Adı Soyadı:			Sınıfı-Numarası:		
Aşağıdaki cümleleri değerlendirerek her bir öğrenci için 1 ile 5 arasında en uygun olan puanı işaretleyiniz (1: Çok Yetersiz, 5: Çok İyi).					
Cümleler	Dereceler				
	1	2	3	4	5
Belgeselleri dikkatle izledi.					
Belgesel metnindeki unsurları daha önce tahlil ettiği metinlerle ilişkilendirdi.					
Seçtiği role uygun olarak amacını belirledi.					
Seçtiği role uygun olarak belgesel metnini yeniden uyarladı.					
Seçtiği role uygun olarak ürün ortaya çıkardı.					
Ortaya çıkardığı üründe dili dil bilgisi kurallarına uygun olarak kullandı.					
Özgün bir ürün ortaya çıkardı.					
Ortaya çıkardığı ürünü paylaştı.					
Toplam Puan: ..... /40					
Öğretmen Notları					

4. ETKİNLİK Türkülerden Filmlere

Etkinliğin Amacı	Bir türkünün hikâyesini konu alan dijital bir içerik oluşturup sunabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Grup çalışması yoluyla öğrencilerin dinledikleri bir türkünün hikâyesini konu alan dijital bir içerik oluşturmaları sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• genel ağ erişimi olan cihaz • yazı araç gereçleri • etkileşimli tahta/projeksiyon • kısa film hakkında hazırlanmış kaynaklar • kamera, ses, ışık vb. malzemeler

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Aşağıdaki karekodlarda verilen türküleri öğrencilere dinletiniz.

Deniz Üstü Köpürür adlı türküye karekoddan ulaşabilirsiniz.

Uzun İnce Bir Yoldayım adlı türküye karekoddan ulaşabilirsiniz.

Asker Ettiler Beni adlı türküye karekoddan ulaşabilirsiniz.

- Çalışmaya hazırlık yapmak amacıyla öğrencilere dinledikleri türkülerle ilgili aşağıdaki soruları sorunuz.
  - Dinlediğiniz türkülerin temaları nelerdir?
  - Bu türkülerin oluşturulma sebepleri neler olabilir?
- Yandaki bilgi kutusundan faydalanarak öğrencilere kısa filmin ne olduğunu açıklayınız. Ayrıca kısa filmin özellikleri ve türleri hakkında öğrencileri bilgilendiriniz.
- Aşağıdaki karekodda verilen kısa film hakkındaki söyleşi örneğini öğrencilere dinletiniz/izletiniz.

Kısa Film Akademisi adlı programa karekoddan ulaşabilirsiniz.

Kısa Film

Genellikle kırk dakikadan kısa süren, tek bir ana konuyu işleyen, karakter ve mekânın sınırlı kullanıldığı filmdir. Kısa filmin dramatik, komedi, korku, belgesel gibi pek çok türü vardır.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilerden kısa film çekebilmek için grup oluşturmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerin kısa filmini çekecekleri türküyü belirlemelerini sağlayınız (Öğrencilere dinledikleri türkülerin yanı sıra hikâyesini merak ettikleri veya beğendikleri başka türküleri de seçebileceklerini belirtiniz.).
- Öğrencilerden kısa filmini çekecekleri türkünün hikâyesi hakkında bir fikir oluşturmalarını isteyiniz.
- Yandaki bilgi kutusundan faydalanarak öğrencilere sinopsisin ne olduğunu açıklayınız ve türkünün hikâyesiyle ilgili bir sinopsis yazmaları gerektiğini belirtiniz.
- Öğrencilerden kısa filmle ilgili aşağıdaki görevlerden birini yerine getirmelerini isteyiniz.
  - Senaryoyu yazacak arkadaşınızı belirleyiniz.
  - Yönetmeni belirleyiniz.
  - Oyuncuları belirleyiniz.
  - Dekor, kostüm, müzik, ışık vb. unsurlarla ilgili görevli arkadaşlarınızı belirleyiniz.
  - Kurguyu yapacak arkadaşlarınızı belirleyiniz.
  - Diğer işlerden sorumlu olacak arkadaşlarınızı belirleyiniz.
- Öğrencilere çekim takvimini ve mekânlarını belirlemelerini söyleyiniz.
- Öğrencilere prova yapmanın önemini vurgulayınız.
- Öğrencilerden 24. sayfada Ek-1'de verilen Kontrol Listesi'ni doldurmalarını isteyiniz.
- Kısa film çekiminin planlandığı şekilde gerçekleştirilmesini sağlayınız.
- Öğrencilere çekilen kısa filmin kaba kurgusunu yaptırınız.
- Öğrencilerden seslendirme, renk düzeltme, ses ve görsel efekt düzenlemeleri ve müzik ekleme işlemlerini yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerin çektikleri kısa filmleri sınıfta izletmelerini sağlayınız.

Sinopsis

Bir film senaryosunun hikâyesinin özetidir ve filmin başlangıç aşamasıdır. Sinopsiste diyaloglar bulunmaz ve sinopsisin uzunluğu üç sayfayı geçmez.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin yaptığı çalışmayı aşağıdaki Grup Değerlendirme Ölçeği'nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.
- Öğrencilerden 24. sayfada Ek-2'de verilen Çıkış Kartı'nı doldurmalarını isteyiniz.

Grup Değerlendirme Ölçeği

Grup Adı:
Tarih:

Aşağıdaki ölçütleri değerlendirerek her bir grup için 1 ile 5 arasında en uygun olan puanı işaretleyiniz (1: Çok Yetersiz, 5: Çok İyi).

Ölçütler	Dereceler				
	1	2	3	4	5
Grup, dinlediği türkünün hikâyesini anladı ve buna uygun bir fikir geliştirdi.					
Grup, türkünün hikâyesi doğrultusunda özgün ve tutarlı bir sinopsis yazdı.					
Grup üyeleri iş bölümü yaparak sorumluluklarını yerine getirdi.					
Grup, kısa film çekimi sürecini planlı bir şekilde ve iş birliği içinde yürüttü.					
Grup; film çekiminde sahneyi, ışığı, dekoru, oyunculuk ve çekim tekniklerini etkili kullandı.					
Grup; filmin kurgusunu yaparken düzenleme, seslendirme ve efektler konusunda özen gösterdi.					
Grup; kısa filmi hikâyeye uygun, akıcı ve izleyiciyi etkileyecek şekilde sundu.					
Grup üyeleri çalışmanın sınıfta sunulmasına aktif ve hazırlıklı bir şekilde katılım sağladı.					
Toplam Puan: ..... /40					

Öğretmen Notları

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ek-1

Kontrol Listesi

Aşağıdaki Kontrol Listesi kısa film çekme sürecinin çekim aşamasına kadar olan çalışmalarınızı değerlendirmeniz için oluşturulmuştur. Aşağıda listelenen davranışlardan gerçekleştirdiğiniz ölçütler için "Evet", gerçekleştiremediğiniz ölçütler için "Hayır" kutucuğunu işaretleyerek süreç değerlendirmenizi gerçekleştiriniz.

Adı Soyadı: Sınıfı-Numarası:

	Ölçütler	Evet	Hayır
1	Kısa filmi çekilecek türküyü belirlerken fikrimi söyledim.		
2	Kısa filmi çekilecek türkünün hikâyesi hakkında bir fikir oluşturdum.		
3	Türkünün hikâyesi için sinopsis yazma çalışmasında yer aldım.		
4	Grup içinde yapılan iş bölümünde bir görev üstlendim.		
5	Çekim takvimi ve mekânları belirlenirken görüş bildirdim.		
6	Grup olarak yapılan provalara katıldım.		
	Değerlendirme sonunda "Hayır" olarak işaretlediğiniz ölçütleri bir kez daha gözden geçiriniz ve eksiklerinizi tamamlayınız.		

Ek-2

3-2-1 Çıkış Kartı

3 Yaz: Etkinlikle ilgili geliştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz üç unsuru yazınız.	
1.	
2.	
3.	
2 Sor: Etkinlikle ilgili daha fazla bilgi almak istediğiniz konulara yönelik iki soru sorunuz.	
1.	
2.	
1 Paylaş: Etkinlik sürecinde sizi en çok geliştirdiğini düşündüğünüz aşamayı paylaşınız.	
1.	

2. TEMA

KELİMELERİN RİTMİ

1. ETKİNLİK Şiir Denizine Yolculuk

Etkinliğin Amacı	Tema kapsamında tahlil edilen türlerde farklı metinler okuyup bu metinleri tahlil edebilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilere tema kapsamında tahlil edilen türlerde farklı metinler okutulup öğrencilerin bu metinleri tahlil etmeleri sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• yazı araç gereçleri • çalışma kâğıdı • etkileşimli tahta

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencilerden 28. sayfada yer alan Ek-1'deki *Bir Uykusuzluk Gecesi* adlı şiiri okumalarını veya etkileşimli tahtada açarak incelemelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin "*Bir Uykusuzluk Gecesi* adlı şiirde saf şiirin özelliklerinden hangileri görülmektedir?" sorusunu cevaplamasını isteyiniz.
- Cevaplardan hareketle öğrencilere saf şiirin özelliklerini tespit ettiriniz.
- Öğrencileri saf şiirin özellikleri hakkında bilgilendiriniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- 28 ve 29. sayfalarda yer alan Ek-2'deki Çalışma Kâğıdı'nı çoğaltarak öğrencilere dağıtınız.
- Çalışma Kâğıdı'ndaki sorular vasıtasıyla öğrencilerin *Rıhtımda Uyuyan Gemi* şiirini tahlil etmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerden Çalışma Kâğıdı'nın sonunda yer alan Şeyhülislam Yahya'nın gazelini tahlil etmelerini isteyiniz.
- Tahlil aşamasında öğrencilere geri bildirimlerde bulununuz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerden tahlil ettikleri *Rıhtımda Uyuyan Gemi* adlı şiire ve gazele dair değerlendirmelerini 27. sayfadaki Öğrenme Günlüğü'ne yazmalarını isteyiniz.

Öğrenme Günlüğü Tarih: ...../...../.....

Saf şiir ve gazel hakkında öğrendiklerim

.....
.....
.....
.....

Rıhtımda Uyuyan Gemi adlı şiirde ve gazelde beğendiklerim/beğenmediklerim

.....
.....
.....
.....

Şiirin sosyal hayatla ilişkisine dair çıkarımlarım

.....
.....
.....
.....

Şiirlerdeki ritim ve ahenge dair düşüncelerim

.....
.....
.....
.....

Şiirlerin günlük hayatı yansıtıp yansıtmadığına dair düşüncelerim

.....
.....
.....
.....

Şairlere sormak istediklerim

.....
.....
.....
.....

Şiir yazmak isteseydim konusu

.....
.....
.....
.....

Ek-1

BİR UYKUSUZLUK GECESİ

Yalnız geçen ömrün bir uykusuzluk gecesi,
Çekmişken aynalar beni müthiş bir sorguya,
Birdenbire kalbi titreten bir bülbül sesi,
Dağ ardından doğan mehtap gibi vurdu suya.

Mehtabın izinde gemiler geldi açıktan,
Âşina sallanan mendillere koştum; yer yer,
Gür çimenler gibi fışkırıyor karanlıktan,
Kökleri kurumuş sandığım o güzel günler.

Cahit Sıtkı Tarancı, *Otuz Beş Yaş*

Ek-2

Çalışma Kâğıdı

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Sınıfı-Numarası: .....

Aşağıdaki şiirden faydalanarak soruları cevaplayınız.

RIHTIMDA UYUYAN GEMİ

Rıhtımda uyuyan gemi
Hatırladın mı engini,
Sert dalgaları, yosunu,
Suların uğultusunu…

Nolur bir sabah saati
Çağırsa bizi sonsuzluk,
Birden demir alsa gemi
Başlasa güzel yolculuk.

Yırtılan yelkenler gibi
Enginle baş başa kalsak
Ve bir şafak serinliği
İçinde uykuya dalsak.

Rıhtımda uyuyan gemi
Hatırladın mı engini
Gidip de gelmeyenleri
Beyhude bekleyenleri…

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Bütün Şiirleri*

1. 28. sayfadaki görsellerden hangisi veya hangileri *Rıhtımda Uyuyan Gemi* şiirinin içeriğini yansıtmaktadır? Kısaca yorumlayınız.

.....
.....
.....

2. Şiirde geçen "rıhtım, gemi, uyku" kavramları size neleri çağrıştırıyor? Açıklayınız.

.....
.....
.....

3. Şiirin teması hakkındaki çıkarımlarınız nelerdir? Gerekçeleriyle yazınız.

.....
.....
.....

4. Söyleyici, şiirde hangi tabiat unsurlarına yer vermiştir? Söyleyicinin bu tabiat unsurlarını kullanma sebepleri neler olabilir? Gerekçeleriyle yazınız.

.....
.....
.....

5. *Rıhtımda Uyuyan Gemi* şiirinin hangi disiplinlerle ilişkilendirilebileceğini gerekçeleriyle şiirden örnekler vererek yazınız.

Disiplin	Gerekçesi	Şiirden Örnek

6. Aşağıda verilen gazeli biçim ve içerik yönünden tahlil ediniz.

Bu tâb ile ruhsâre-i cânâna bakılmaz
Gözler kamaşur mihr-i dırahşâna bakılmaz

Evrâk-ı bahârı görelüm sahn-ı çemende
Gül mevsimidür defter ü dîvâna bakılmaz

Kuyun dileyen tîr-i belâdan hazer itmez
Ikdâm olınur menzile bârâna bakılmaz

Bakup turayın dir ruh-ı zîbâsına âdem
Insâf odur ki hüsrev-i hûbâna bakılmaz

Tenhâ gidelüm seyre dimiş emr o şâhun
Yahyâ burada hâtır-ı yârâna bakılmaz

Şeyhülislâm Yahyâ, *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı (haz.: Hasan Kavruk)*

2. ETKİNLİK Eleştiriyle Derinleşiyorum

Etkinliğin Amacı	Derste tahlil edilen *Kaldırımlar* şiirine yönelik eleştiri metinlerinden hareketle şiirin anlamsal, biçimsel derinliklerine ulaşmayı sağlayabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilere derste tahlil edilen metinlerle ilgili eleştiri yazıları okutularak öğrencilerin sınıfta tartışma gerçekleştirmeleri sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • etkileşimli tahta • yazı araç gereçleri

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencilere eleştiri türü ile ilgili kısa bilgiler veriniz.
- Öğrencilerin ders kitabındaki *Kaldırımlar* şiirini yeniden okumasını sağlayınız.
- Öğrencilerden *Kaldırımlar* şiirinin temasını ve şiirde öne çıkan duyguları ifade etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin *Kaldırımlar* şiirinin anlamsal ve biçimsel özellikleri ile ilgili tespitlerini paylaşmalarını sağlayınız.
- Öğrencilerden şairin *Kaldırımlar* şiirini hangi amaçla yazmış olabileceğini tartışma yoluyla dile getirmelerini isteyiniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- *Kaldırımlar* şiirine yönelik 31 ve 32. sayfalarda yer alan Ek-1'deki eleştiri metinlerini çoğaltarak veya etkileşimli tahtaya yansıtarak öğrencilerin okumasını sağlayınız.
- 33 ve 34. sayfalarda yer alan Ek-2'deki Çalışma Kâğıdı'nı çoğaltarak öğrencilere dağıtınız ve yönergeler doğrultusunda etkinliğin gerçekleştirilmesini sağlayınız.
- Yapılan tartışmalar neticesinde öğrencilerden eleştiri metnini okumalarının şiirin anlamsal ve biçimsel derinliğine yönelik kendilerinde ne tür farkındalıklar oluşturduğunu ifade etmelerini isteyiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerden *Kaldırımlar* şiirine yönelik bilgilerinin eleştiri metinlerini okuduktan sonra ne şekilde değiştiğini düşünmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden eleştiri metinlerini okumanın insanlarda eserlere ve eserlerin yazarlarına/şairlerine yönelik nasıl bir derinlik kazandırdığını bir yansıtma yazısı ile ifade etmelerini isteyiniz.

Ek-1

KALDIRIMLAR

Necip Fazıl Kısakürek, ilk Cumhuriyet nesli şairleri arasında en trajik veya daha uygun bir deyimle, en "patetik" olanıdır. Bu bakımdan o, şiirlerinde "bunalım"larını anlatan son "kuşak" şairlerine yaklaşır. Fakat onlara hayatı boş, karanlık ve karışık gösteren ruhî sıkıntı daha ziyade sosyal sebeplere bağlı göründüğü halde, "Kaldırımlar" şairinin ıztırabı, daha çok ferdî ve metafizik bir mahiyet taşır. Gerçi Kısakürek, bazı şiirlerinde sosyal durumları ele alır. Bilhassa nesirlerinde toplum problemleri daha geniş bir yer tutar, fakat onu tahrik eden esas âmil, dıştan ziyade kendi içindedir. O, bir mizacın şairidir. "Kaldırımlar"da bu mizaç en sanatkârâne ifadelerinden birini bulmuştur. Şairin kudreti, kendi ruh haline en uygun sembol, atmosfer ve ahengi bulabilmesindedir.

"Kaldırımlar"da dış âlem, iç âlemin objektif karşılığını, T.S. Eliot'un tabiriyle "objective correlative"ini teşkil eder. "Kaldırımlar"da şairin içinde bulunduğu dekor, neresi olduğu belirtilmeyen büyük bir şehrin sokaklarıdır. Şiir, şairi bu dekor ortasında gösteren bir mısra ile başlıyor:

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında.

Şairin hareket halinde olmasına rağmen, bir dehlizi andıran bu dar, karanlık ve kapalı dekor devam eder. Kaldırımlar ve sokak kelimelerinin sık sık tekrarlanmasıyla bu kasvetli mekân, bir musallat fikir, daha doğru bir deyişle, şairin hayatına şekil veren bir kader haline geliyor. Onun dünyası bu dar ve karanlık sokaklardan ve kaldırımlardan ibarettir.

Klâsik trajedideki "mekân" birliğini hatırlatan bu "tek mekân" psikolojik bir kesafet yaratıyor. Değişmeyen dekor şairde aynı sâbit ruh halini doğuruyor: Yalnızlık, korku ve ölüm duyguları. Şiire baştan sona kadar birbirine bağlı bu üç duygu hâkimdir.

Yine klâsik trajedide olduğu gibi "zaman" birliğinin de bu duygu kesafetinde mühim bir rol oynadığını görüyoruz: Vakit gece yarısıdır. Şair nasıl kendi hayatı ile kaldırımlar arasında sıkı bir münasebet kurmuşsa, âdeta karanlıklarla da birleşmiş gibidir. Aydınlığı sevmiyor:

Ne ışıkta gezeyim, ne göze görüneyim,
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları.
mısraları bu kaynaşmayı anlatır.

Karanlık sokaklar, yalnızlık ve korku duygusu ona ölümü munis gösteriyor. Şiir ölüm arzusunu ifade eden şu mısralarla sona eriyor:

Uzanıverse gövdem taşlara boydan boya;
Alsa bu soğuk taşlar alnımdaki ateşi.
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse kaldırımların karasevdâlı eşi...

Türk edebiyatında büyük şehrin ortasında ferdin yaşadığı yalnızlığı bu kadar kesif ve kuvvetli olarak anlatan pek az şiir vardır. (…) "Kaldırımlar"da gayri muayyen bir büyük şehirde tek başına kendi trajedisini yaşayan bir insanın ruh hali bahis konusudur. Türk edebiyatında ilk defa Necip Fazıl bu duyguyu dile getirmiştir.

(…)

"Kaldırımlar" şiirinin almış olduğumuz birinci kısmı sekiz dörtlükten ibarettir. Muhteva, bir yürüyüş temposuna göre düzenlenmiştir. Birinci dörtlükte şairi kaldırımlarda ilerlerken görüyoruz. İkinci parçada atmosferi daha karanlıklaştıran fırtına yüklü bir hava tasvir olunuyor. Üçüncü parçada, şair dış âlemin kendisinde uyandırdığı korkulu ruh halini tasvir ediyor. Dördüncü parçada, kaldırımların, şairin kendisi ve çilekeş insanlar için taşıdığı mâna belirtiliyor. Beşinci ve altıncı dörtlüklerde şair tekrar sokakta yürüyüşünü anlatıyor. Yedinci ve sekizinci parçalarda sokaklarda ölmek arzusunu ifade ediyor.

Şiirin kompozisyonu, âdeta, gece sokaklarda tek başına giden, korkan ve acı çeken bir insanın, bazen yavaş, sonra koşarcasına yürüyüşünü hissettiriyor. Maharetle kullanılan tekrarlar, hem mekanik hareketi, hem de iç gerginliğini ve sıkıntının kesafetini veriyor. Muhteva ile yapı arasında kurulan bu münasebet, şiirin en başarılı taraflarından birisidir. Necip Fazıl sadece duyan bir insan değil, aynı zamanda tekniğine kuvvetle hâkim olan bir sanatkârdır. Bazı eserlerinde o, kelimelerle oynar, fakat oyunda kalmaz, dili düşünce haline getirir. "Kafiyeler" adlı şiirinde bir maharetini açıkça görürüz. Alt alta sıraladığı kafiyelerden orijinal fikirler âdeta fışkırır.

"Kaldırımlar"ın üslûp bakımından başlıca özelliği, dış âlem ve ruh hallerini tavsif eden kelime gruplarıyla hareketi anlatan fiiller arasındaki muvazenedir. Bu muvazene, şiirin iç yapısına tekabül eder. Daha önce de söyledik ki, "Kaldırımlar", çevre ile insan arasında kurulan münasebete dayanıyor. Dış âlem sadece bir manzara olarak görülmemiş, insana tesiri bakımından da ele alınmıştır. Keza tasvir edilen dekor içinde, insanın hareketine de aynı derecede ehemmiyet verilmiştir. "Kara gökler", "kül rengi bulutlar", "karanlık sokak", "soğuk taşlar" gibi dış âleme ait varlıkları objektif olarak belirten tavsifler yanında sübjektif tavsifler daha azdır.

Kaldırımlar içimde yaşamış bir insandır

mısraında da söylediği gibi, şair için sokaklar, dışarıda seyredilen bir şey olmaktan ziyade, yaşanan, tesirleriyle var olan bir objedir. Bu duyuş tarzı dış âlemi değiştiren tavsiflerle benzetmeleri doğuruyor. Bazı mısralarda korkunun birsam yarattığını görüyoruz. Şair "kimsesiz sokaklar"da yürürken yolunun karanlığa karışan noktasında kendisini bekleyen bir hayalet görür gibi oluyor:

Bu gece yarısında iki kişi uyanık:
Biri benim, biri de uzayan kaldırımlar.

mısralarında cansız bir varlık olan kaldırımlar "kişi" haline geliyor. Bilhassa üçüncü parçada korkunun doğurduğu birsam çok canlı tasvir olunuyor:

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler.
Simsiyah camlarını üzerime dikiyor
Gözleri çıkarılmış bir âmâ gibi evler.

Burada benzetmeler, Ali Mümtaz ve Sabri Esat'ın şiirlerinde olduğu gibi bir oyun ve fantezi değil, tamamiyle duyguya bağlı, onun en kuvvetli ifadesi olan vasıtalardır. Dördüncü parçadaki benzetmelerin fonksiyonu kaldırımların şair bakımından taşıdığı mânayı belirtmektir.

İki yanımda aksın bir sel gibi fenerler

mısraı hem dekoratif, hem de psikolojik bir değeri haizdir.

Yolumda bir tâk olsun zulmetten taş kemerler

mısraında duygunun kesafeti, karanlığı âdeta katılaştırarak donduruyor, şairin trajik ruh haline uygun bir orta çağ mimarîsi veya kâbuslu bir rüya dekoru vücuda getiriyor. "Serin karanlıkları", ıslak bir yorgan gibi bürünmek istemesi, yalnızlık ve kimsesizlik duygusunu kuvvetle hissettiriyor.

Necip Fazıl, duygularına en uygun hayaller yaratmakta mâhir olan bir şairdir. Onun şiirlerinde imajlar bir süs veya kelime oyunu değil, fonksiyonları olan, duyguların mahiyetini ve şiddet derecelerini ifade eden vasıtalardır.

"Kaldırımlar"da mısraların kuruluşları da dikkate şayandır. Her mısra kendinden önce ve sonraki mısraa bağlı olmakla beraber, tek başına bir manzara veya ruh halini tesbit eden bir bütündür.

Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri 2*

KALDIRIMLAR'DA Kİ YALNIZ: NECİP FAZIL KISAKÜREK

Kısakürek, Türk şiirinde vazgeçilmez bir isim, bir duyuş ve bir duruştur. Hayatı, sanatı, politikası, farklı türde verdiği eserler... Her biri ayrı ayrı araştırma konusudur. Bunlar hakkında farklı araştırmalar, kitaplar yazılmış ve yayımlanmıştır. Bu yazıda böylesine bir bütünün belki de çok küçük bir parçası olan "yalnızlık" temasına değineceğiz; ama unutulmamalı ki Necip Fazıl'ı "üstat" yapan, Türk şiirinde önemli bir dönüm noktası haline getiren asıl unsurlardan biri Necip Fazıl'ın yalnızlığıdır ve yalnızlığı anlatış şeklidir. Necip Fazıl, "Kaldırımlar" şiirini bir yalnız olarak yazmıştır. "Kaldırımlar"da yalnız kalan Necip Fazıl, Türk şiirinde önemli bir şair konumuna yükselmiştir. Necip Fazıl, diğer şairlerde olduğu gibi yalnızlığı tamamıyla sosyal sebeplere, hayatı anlayış ve algılayış şekline bağlamamıştır. Onun yalnızlığında önce ruh, sonra birey, sonra da toplum vardır. Mehmet Kaplan "Şiir Tahlilleri-2" adlı eserinde: "Necip Fazıl, dünya görüşü bakımından çağını ve çevresini beğenmeyen bir şairdir" değerlendirmesini yapar. Necip Fazıl'ın eşsiz bir yalnızlığı anlattığı "Kaldırımlar" şiirini tahlil ederken bu değerlendirme yapılmıştır. "Necip Fazıl kendi ruhi bunalımlarını kuvvetli bir şekilde aksettiren şiirler yazmıştır." Necip Fazıl, "Kaldırımlar"da ruh, birey, insan ve büyük şehir çerçevesindeki yalnızlığı anlatır.

(…)

"Kaldırımlar" da "kara gökler, kül rengi bulutlar, serseri kaldırımlar, damla damla bir korku, kıvrılan bir insan, sokak başını kesmiş devler"i zihninde tek tek canlandırmış, onlara bir kimlik vermiş onları yaşadıklarının şahidi yapmıştır. Bu durumu Orhan Okay şu şekilde ifade etmektedir. "Necip Fazıl'ın şiirlerinde eşyaya maddi varlıklara, daha geniş bir ifadeyle dış dünyaya bakış tarzı dikkat çekicidir. Onda maddi varlıklar, dış görünüşüyle idrak ettiğimiz gibi değildir. Eşyanın bizim iç hayatımızla ilişkisi vardır."

Halit Aksakal, *Max Brod'un (Maks Bud) "İnsanlarla Değil Taşlarla" ve Necip Fazıl Kısakürek'in "Kaldırımlar" Adlı Şiirlerine Karşılaştırmalı ve Tematik Yaklaşım*

Ek-2

Çalışma Kâğıdı

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Sınıfı-Numarası: .....

Okuduğunuz eleştiri metinlerinden faydalanarak soruları cevaplayınız.

1. *Kaldırımlar* şiirine yönelik iki eleştiri metnini karşılaştırınız. Metinlerden hangisinin sizi *Kaldırımlar* şiirinin anlamsal veya biçimsel derinliklerine daha çok ulaştırdığını belirtiniz.

2. Okuduğunuz eleştiri metinlerinde yazarların çoğunlukla öznel cümlelerden mi yoksa nesnel cümlelerden mi yararlandığını tartışarak tespit ediniz. Tespitlerinizden hareketle eleştiri metinlerinin dil ve anlatım özelliklerine, eleştiri yazarlarının tutumuna yönelik çıkarımlarınızı belirtiniz.

3. a) Okuduğunuz eleştiri metinlerinde Necip Fazıl Kısakürek'in yaşam tarzına ve sanat anlayışına yönelik bazı bilgilerin de yer almasının *Kaldırımlar* şiirinin anlamsal ve biçimsel derinliklerine ulaşmanızdaki katkısını tartışınız.

b) Yaptığınız tartışmadan hareketle şair ve yazarların yaşam tarzının, kişilik özelliklerinin ve sanat anlayışlarının eserlerine ne şekilde yansıdığını sanatçı-eser ilişkisi bağlamında değerlendiriniz.

4. a) Okuduğunuz "Kaldırımlar" başlıklı eleştiri metninden alınmış aşağıdaki cümlelerin *Kaldırımlar* şiirinin içeriğine mi yoksa biçim özelliklerine mi yönelik olduğunu tespit ediniz. Cümlelerin numaralarını dengeli terazi infografiğindeki ilgili alanlara yazınız. Yaptığınız gruplandırmaya göre terazinin hangi şekli alması gerektiğini yönlendirici okları takip ederek belirleyip ilgili alanı işaretleyiniz.

I.	"Kaldırımlar" şairinin ıztırabı, daha çok ferdî ve metafizik bir mahiyet taşır.
II.	"Kaldırımlar"da şairin içinde bulunduğu dekor, neresi olduğu belirtilmeyen büyük bir şehrin sokaklarıdır.
III.	Değişmeyen dekor şairde aynı sâbit ruh halini doğuruyor: Yalnızlık, korku ve ölüm duyguları.
IV.	Şiirin kompozisyonu, âdeta, gece sokaklarda tek başına giden, korkan ve acı çeken bir insanın, bazen yavaş, sonra koşarcasına yürüyüşünü hissettiriyor.
V.	Her mısra kendinden önce ve sonraki mısraa bağlı olmakla beraber, tek başına bir manzara veya ruh halini tesbit eden bir bütündür.

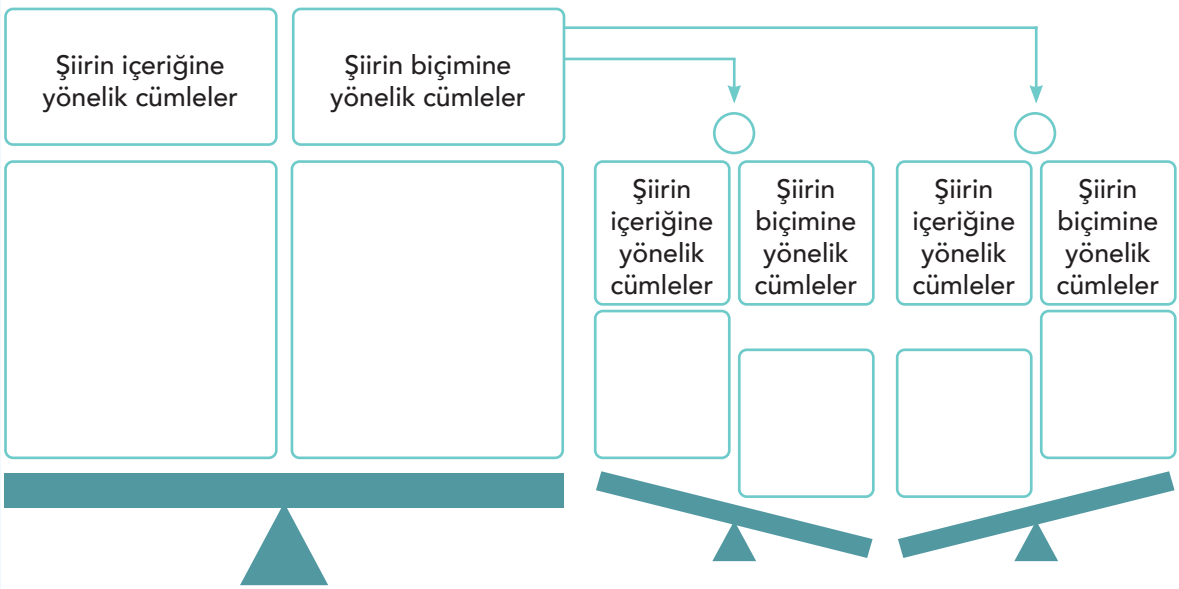

b) İnfografikte terazinin baskın olan tarafından hareketle *Kaldırımlar* şiirinin, şairinin ve eleştiri yazarının sizde aşağıdaki düşüncelerden hangilerini uyandırdığını ilgili cümlelerin karşısındaki boşlukları işaretleyerek belirtiniz.

Kaldırımlar şiiri, biçim özelliklerinden çok içerik özellikleriyle önemli görülmektedir.	○
Necip Fazıl Kısakürek, şiirlerinde ahenk unsurlarını geri plana atmış bir şairdir.	○
Mehmet Kaplan, *Kaldırımlar* şiirini içerik özelliklerini ön plana çıkararak eleştirmeyi tercih etmiştir.	○
Kaldırımlar şiiri; Türk edebiyatında yalnızlık, korku ve ölüm duygularını bir arada barındıran tek eserdir.	○
Necip Fazıl Kısakürek, şiirlerinde biçimsel kuralları önemsiz gören bir şairdir.	○

5. Okuyup incelediğiniz metinlerden ve eleştiri türünün bildiğiniz özelliklerinden faydalanarak *Kaldırımlar* şiirine yönelik kısa bir eleştiri yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Yazdığınız eleştiri metnini arkadaşlarınıza sırayla okuyunuz. Metinlerinizdeki benzerlikleri ve farklılıkları tespit ediniz.

3. ETKİNLİK Divan Şiiri Güldestesi

Etkinliğin Amacı	Divan edebiyatında gazelleri ile tanınmış sanatçıların seçkin şiirlerinin yer aldığı bir antoloji hazırlayabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerden divan edebiyatında gazelleri ile tanınmış sanatçıların seçkin şiirlerinin yer aldığı bir antoloji hazırlamaları istenebilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • şiir antolojileri • güvenli dijital ortamlar • bilgisayar • etkileşimli tahta • yazı araç gereçleri • sınıf/okul panosu • okul dergisi/gazetesi

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- 38. sayfada yer alan Ek-1'deki gazeli etkileşimli tahtaya yansıtarak öğrencilerle inceleyiniz.
- Gazelle ilgili aşağıdaki soruyu öğrencilere yönelterek öğrencilerin gazel türü hakkındaki bilgilerini gözden geçirmelerini sağlayınız.

  Şiirde gazel türünün hangi özellikleri görülmektedir?

- Öğrencilere şiir antolojileri hakkında bilgiler aktarınız.
- Temin edebildiğiniz şiir antolojilerini öğrencilerin incelemelerini sağlayarak bilgilerini somutlaştırınız.
- Öğrencilerin şiir seçkisi yapabilmeleri için seçtikleri şiirlerle ilgili ölçütler (temasına, devrine, şairine, rediflerine göre vb.) belirleyebileceklerini vurgulayınız.
- Öğrencilerin antoloji oluşturabilecekleri divan şairlerinden örnekler veriniz.
- Öğrencilerin hazırlayacakları şiir antolojilerinde hangi şairlere ve bu şairlerin kaçar şiirine yer verecek-lerini belirlemelerini isteyiniz.
- Öğrencileri bir defter veya dijital ortamda gazellerden oluşan şiir antolojisi hazırlamaları için yönlendiriniz.
- Öğrencilere antolojilerde seçtikleri şairler hakkında kısa bilgiler de verebileceklerini belirtiniz.
- Öğrencilere konuyla ilgili kaynaklar hakkında bilgi veriniz.
- Öğrencilere T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından e-kitap olarak yayımlanan bazı divanlara aşa-ğıdaki karekodda verilen bağlantıdan ulaşabileceklerini belirtiniz.

https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78354/divanlar.html adresine karekoddan ulaşabilirsiniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- 39 ve 40. sayfalarda yer alan Ek-2'yi çoğaltarak öğrencilere dağıtınız.
- Öğrencilerden Ek-2'deki metni okuyarak soruları cevaplandırmalarını isteyiniz.
- Öğrencileri Ek-2'deki metinden de yararlanarak antolojilerin amacı, önemi ve kaynakları üzerinde çıkarımlar yapmaları konusunda yönlendiriniz.
- Öğrencilerin şiir antolojisi hazırlama çalışmasıyla ilgili sorularını cevaplayınız, öğrencilere gerekli yönlendirmeleri yapınız.
- Öğrencilerin hazırladıkları antolojide hangi şairlere ve şiirlere yer vereceklerini kontrol ediniz.
- Öğrencilerin seçtikleri şiirlerin gazel olup olmadığı konusunda onlara rehberlik ediniz.
- Öğrencilerin gazel antolojisi oluşturacakları çalışmalarını yönlendirmeleriniz doğrultusunda hazırlayıp hazırlamadıklarını kontrol ediniz (Şairler hakkında kısa bilgiler var mı? Seçilen şiirler gazel türünün özelliklerini yansıtıyor mu? vb. sorular sorulabilir.).
- Öğrencilerin çalışmalarını gözden geçirerek onlara geri bildirimler veriniz.
- Öğrencilerden hazırladıkları antolojiyle ilgili sınıfta sunum yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerin hazırladıkları gazel antolojilerinin fotoğraflarını sınıf/okul panosu, okul dergisi/gazetesi veya güvenli dijital ortamlarda paylaşmalarını sağlayınız.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin hazırladıkları gazel antolojisini ve yaptıkları sunumu Dereceli Puanlama Anahtarı aracılığıyla değerlendiriniz.
- Değerlendirme sonrası öğrencilere geri bildirimler veriniz.

Dereceli Puanlama Anahtarı

Aşağıdaki Dereceli Puanlama Anahtarı öğrencilerin gazel antolojilerini ve yaptıkları sunumu değerlendirmek üzere hazırlanmıştır.

Adı Soyadı:		Sınıfı-Numarası:		
Ölçütler	**Başarı Düzeyi**			**Başarı Puanı**
	3 (Oldukça İyi)	**2 (Kabul Edilebilir)**	**1 (Geliştirilmeli)**	
Beden Dili	Jest ve mimiklerini gazel antolojisindeki duyguların tümünü yansıtacak biçimde kullanabildi.	Jest ve mimiklerini gazel antolojisindeki duyguları kısmen yansıtacak biçimde kullanabildi.	Jest ve mimiklerini gazel antolojisindeki duyguları yansıtacak biçimde kullanamadı.	
İletişim Kurma	Gazel antolojisini sunarken dinleyicilerle etkili iletişim kurabildi.	Gazel antolojisini sunarken dinleyicilerle kısmen etkili iletişim kurabildi.	Gazel antolojisini sunarken dinleyicilerle etkili iletişim kuramadı.	
Ses Kontrolü	Sunumun başından sonuna kadar ses tonunu, vurguyu uygun şekilde ayarlayabildi.	Sunumun başından sonuna kadar ses tonunu, vurgusunu kısmen uygun şekilde ayarlayabildi.	Sunumun başından sonuna kadar ses tonunu, vurgusunu uygun şekilde ayarlayamadı.	
Türkçeyi Doğru ve Etkili Kullanma	Sunum süresince Türkçeyi tamamen doğru ve etkili kullanabildi.	Sunum süresince Türkçeyi kısmen doğru ve etkili kullanabildi.	Sunum süresince Türkçeyi doğru ve etkili kullanamadı.	
Durak, Vurgu ve Tonlama	Gazellerdeki tüm durak, vurgu ve tonlamaları doğru yerde yapabildi.	Gazellerdeki durak, vurgu ve tonlamaları kısmen doğru yerde yapabildi.	Gazellerdeki durak, vurgu ve tonlamayı doğru yerde yapamadı.	
Zaman Kullanımı	Gazel antolojisi sunumunu, 10 dakikada tamamladı.	Gazel antolojisi sunumunu, 8 ila 12 dakika arasında tamamladı.	Gazel antolojisi sunumunu, 8 dakikadan kısa ya da 12 dakikadan uzun sürede tamamladı.	
Edebî Yönü Güçlü Gazeller Seçme	Gazel antolojisine seçilen tüm gazellerin sanat yönü güçlüydü.	Gazel antolojisine seçilen bazı gazellerin sanat yönü güçlüydü.	Gazel antolojisine seçilen gazellerin sanat yönü güçlü değildi.	
Farklı Divan Şairlerine Yer Verme	Gazel antolojisinde farklı divan şairlerinden gazelleri seçebildi.	Gazel antolojisinde farklı divan şairlerinden birkaç gazel seçebildi.	Gazel antolojisinde farklı divan şairlerinden gazelleri seçemedi.	
Ölçütlere Uygunluk	Gazel antolojisinde belirlenen ölçütlere uyabildi.	Gazel antolojisinde belirlenen ölçütlere kısmen uyabildi.	Gazel antolojisinde belirlenen ölçütlere uyamadı.	
			Toplam Puan	
			Alınan Not	

Değerlendirme Sistemi

Dereceli Puanlama Anahtarı'ndan alınan puan, toplam puana bölünür. Örneğin bu anahtarda dokuz ölçüt (beden dili, iletişim kurma, ses kontrolü, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma; durak, vurgu ve tonlama, zaman kullanımı, edebî yönü güçlü gazeller seçme, farklı divan şairlerine yer verme, ölçütlere uygunluk) ve üç başarı düzeyi (oldukça iyi, kabul edilebilir ve geliştirilmeli) bulunmaktadır. Öğrencinin her ölçütten alabileceği puan en fazla 3x9= 27 olacaktır. Bir öğrenci analitik puanlamada 21 puan aldıysa bu yüzde olarak (21/27)x100= %77,7 edecek, bu durumda öğrenci 78 puan almış olacaktır.

Ek-1

GAZEL

Yâ Rab hemîşe lutfunı et rehnümâ mana
Gösterme ol tarîki ki yetmez sana mana

Kat' eyle âşinâluğum andan ki gayrdur
Ancak öz âşinâlarun et âşinâ mana

(…)

Yoh mende bir amel sana şâyet âh eğer
A'mâlüme göre vere adlün cezâ mana

Havf-ı hatâda muztaribem var ümîd kim
Lutfun vere beşâret-i afv-ı hatâ mana

Men bilmezem mana gereğin sen hakîmsin
Men' eyle her ne gerekmez mana mana

Oldur mana murâd ki oldur sana murâd
Hâşâ ki senden özge ola müdde'â mana

Habs-i hevâda koyma Fuzûlî-sıfat esîr
Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i fenâ mana

Vezin: Mef'ûlü/Fâ'ilâtü/Mefâ'îlü/Fâ'ilün

Halûk İpekten, *Fuzûlî Hayatı-Sanatı-Eserleri-Bazı Şiirlerinin Açıklamaları*

Ek-2

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1-3. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

(…) Antolojinin amacı, tarihsel değerin yanı sıra estetik değeri de içermek olduğundan, yaşlı-genç ayrımı bana saçma göründü. Onun için, sevdiğim genç şairleri antolojiye almayı uygun buldum. Hem de, bunun sakıncalı bir davranış olduğunu bile bile...
Elbette, genç ya da yeni şairlere göre yaşlı ya da geçmiş şairlerden seçmeler yapmak daha kolaydır. Günümüze değin yayımlanmış antolojiler, incelemeler, edebiyat tarihleri bu kolaylığın temel verileridir. Fakat yenilerle gençler için böylesi veriler ya çok azdır ya da hiç yoktur. Dolayısıyla, onlardan seçmeler yapmak hem zor, hem de tehlikelidir. Ne olursa olsun, ben bu zorluğu da, bu tehlikeyi de göze almakla olumlu bir iş yaptığımı sanıyorum. Dilerim ki zaman beni yanıltmaz.

Asım Bezirci, *Dünden Bugüne Türk Şiiri-1 Halk Şiiri*

1. Yazara göre antolojinin amacı nedir?

.....
.....
.....

2. Yazarın antoloji hazırlarken yaşlı-genç ayrımı yapmamasının nedenleri neler olabilir?

.....
.....
.....

3. Yazar, antoloji hazırlarken hangi kaynaklardan faydalanmıştır?

.....
.....
.....

4. Gazel antolojisi hazırlamanın bireye faydaları nelerdir?

.....
.....
.....

5. Aşağıdaki görselin iletisini, şiir antolojilerinin amaçları ile ilişkilendirebilir misiniz? Düşüncelerinizi gerekçelendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....

6. Şiir antolojisi hazırlama amacınız nedir?

.....

.....

.....

7. Gazel türünde şiir seçkisi yaparken kullanacağınız ölçütler nelerdir?

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK Divan Şiirinin Kaynakları

Etkinliğin Amacı	Divan edebiyatının beslendiği kaynakları tespit edebilme ve bunların metinlere yansımalarından örnekler verebilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerin divan edebiyatının beslendiği kaynakları tespit etmesi ve bunların metinlere yansımalarına örnekler vermesi beklenebilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • çalışma kâğıdı • yazı araç gereçleri • etkileşimli tahta

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- 43. sayfada yer alan Ek-2'deki kavram haritasını etkileşimli tahtada açarak öğrencilerden bunu incelemelerini isteyiniz.
- Kavram haritasında yer alan divan şiirinin kaynaklarıyla ilgili öğrencileri bilgilendiriniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Nabi'nin "Ey nâme sen ol mâhlikâdan mı gelirsin / Ey Hüdhüd-i ümmîd Sebâ'dan mı gelirsin" beytini tahtaya yazarak öğrencilerden beytin anlamını defterlerine yazmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerin 43. sayfada yer alan Bilgi Metni'ndeki "Hüdhüd" ve "Süleyman" maddeleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayınız.
- Öğrencilerden Nabi'nin beytini bu bilgiler ışığında yeniden anlamlandırmalarını isteyiniz.
- Öğrencilere "'Hüdhüd' ve 'Süleyman' hakkında edindiğiniz bilgiler doğrultusunda beyti anlamlandırmanızda nasıl bir farklılık oldu?" sorusunu yönelterek öğrencilerden görüşlerini gerekçesiyle açıklamalarını isteyiniz.
- 44 ve 45. sayfalarda yer alan Ek-3'teki Çalışma Kâğıdı'nı çoğaltarak öğrencilere dağıtınız.
- Öğrencilerden yönergelerden hareketle Çalışma Kâğıdı'ndaki etkinlikleri yapmasını isteyiniz.
- Öğrencilerden seçtikleri bir şairin divanını inceleyerek bu divan şairinin hangi kaynaklardan faydalandığını örnek beyitler üzerinden gösteren bir sunu hazırlamalarını ve bunu sınıfta sunmalarını isteyiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Yaptıkları çalışmalar ve hazırladıkları sunumdan hareketle öğrencilerden 42. sayfada yer alan Ek-1'deki Çıkış Kartı'nı doldurmalarını isteyiniz.

Ek-1

3-2-1 Çıkış Kartı	
3 Yaz: Divan şiiri kaynakları içinde ilginizi en fazla çekenlerden üçünü yazınız.	
1.	
2.	
3.	
2 Sor: Divan şiirinin kaynakları ile ilgili merak ettiklerinizden ikisini sorunuz.	
1.	
2.	
1 Paylaş: Divan şairlerinin kültürel birikimlerine dair düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.	
1.	

Ek-2

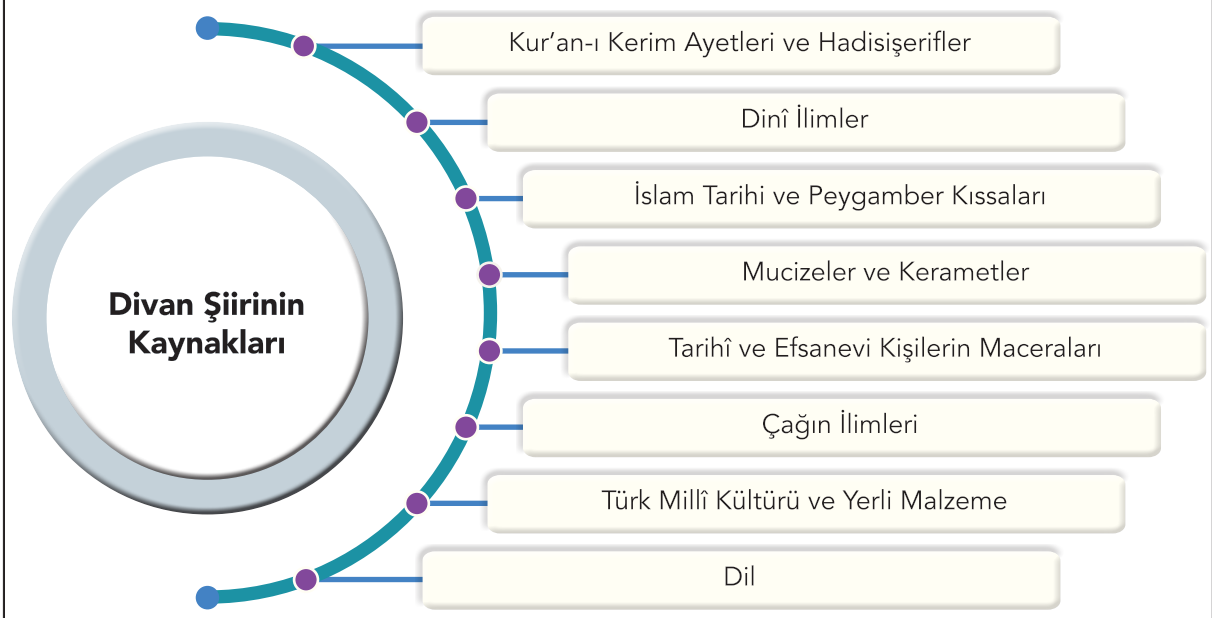

Bilgi Metni

Hüdhüd (Hüdhüd) a.i. İpek kuşu, çavuşkuşu ibibik. Süleyman peygambere hizmet eden bir kuş. Çok uzaklardaki suyu havadan görebilme ve keşfedebilme özelliğine sahip. Bir gün su aramak için çok havalanınca Sebe ülkesini görüp Süleymân Peygamber'e haber vermiş, o da Belkıs'a Hüdhüd'ü elçi olarak göndermiştir.

Süleyman (Süleymân) a.i. Davûd peygamberin oğlu olan peygamber. Oniki yaşındayken babası yerine tahta geçmiştir. Hem padişah hem peygamberdir. Geçimini devlet hazinesinden değil, ördüğü zembiller sâyesinde kazanırmış. Babasının vefatından sonra ve onun vasiyeti üzerine Kudüs'teki, yarım kalmış olan Mescid-i Aksâ'yı inşaa başladı. Yedi senede tamamladı. Daha sonra 13 sene süreyle Kudüs'te bir hükümet sarayı yaptırdı. (…)

Hz. Süleyman'ın Hüdhüd adlı bir kuşu varmış. Bu kuş çok uzaklardaki şeyleri görebilir, uçsuz bucaksız çöllerde suyun yerini havadan tesbît edebilirmiş. Hz. Süleyman ordusuyla sefere çıktığında Hüdhüd'ü de yanına alır ve bu sayede konaklama yerlerini su kenarında seçermiş. Bir gün Hüdhüd'ü aramışsa da bulamamış. Ona çok öfkelenmişken Hüdhüd çıkagelmiş. Hüdhüd olanları anlatmış. Sebe ülkesine gittiğini, oradaki ikinci bir Hüdhüd ile konuştuğunu, bu Hüdhüd'ün Belkıs adlı bir sâhibesi olduğunu, Belkıs'ın da güneşe tapan bir kavim üzerine melike olduğunu söylemiş. Bunun üzerine Süleyman peygamber Hüdhüd'ü affedip Belkıs'a onunla davetiye göndermiş. Belkıs da devletinin ileri gelenleriyle birlikte Süleyman'ı ziyaret etmiş. Bu ziyaret esnasında Hz. Süleyman'ın emri üzerine veziri Âsaf Belkıs'ın tahtını getirtmiş. (Bunun, veziri Âsaf tarafından gerçekleştirildiği de rivâyet edilir). Sonra Süleyman peygamber Belkıs'ı imâna davet etmiş. O da devletinin ileri gelenleriyle müşavere edip güneşe tapmaktan vazgeçerek Hz. Süleyman'ın dinine girmiş ve Süleyman'ın zevcesi olmuştur. (…)

İskender Pala, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*

Ek-3

Çalışma Kâğıdı

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Sınıfı-Numarası: .....

1. Aşağıdaki beyitlerde divan şiiri kaynaklarından hangilerine yer verildiğini örnekteki gibi açıklayınız.

a

Sanma ey hâce ki senden zer ü sim isterler
"Yevme lâ yenfau"da "kalb-i selîm" isterler

Ruhî

Bu beyitte "O gün mal da fayda vermez, oğulları da!.. Ancak Allah'a hâlis ve pak bir kalp ile varanlar müstesna" (Şuara suresi, 88-89) ayetlerinden alıntılar yapılmış, dolayısıyla Kur'an-ı Kerim'den yararlanılmıştır.

b

Affeyleyelim ki belki bilmez
Bir sürçen atın başı kesilmez

Şeyh Gâlib

.....
.....
.....
.....

c

Gam gitse aceb mi yine ıyd-i ramazandır
Iyd-i ramazan revnak-i bâzâr-ı cihândır

Nef'î

.....
.....
.....
.....

ç

Kıl tefâhur kim senin hem var benim teg âşıkın
Leyla'nın Mecnûn'u Şirin'in eğer Ferhâd'ı var

Fuzûlî

.....
.....
.....
.....

d

Ayân etmek için âsar-ı aşkı
Halil'e âteşi gülzar edesin

Hersekli Arif Hikmet

.....
.....
.....
.....

SÖZLÜK

âsar-ı aşk: Aşk eserleri.
âyan etmek: Gözle görülür şekilde açık ve belli etmek.
gülzâr: Gül bahçesi.
hâce: Hoca.
ıyd-ı ramazan: Ramazan Bayramı.
revnak-ı bâzâr-ı cihân: Dünya pazarının süsü.
tefâhur: Övünme.
teg: Gibi.
zer ü sim: Altın ve gümüş.

2. Aşağıda boşluklar bırakılarak verilen beyite göre a ve b sorularını cevaplayınız.

Sabr-ı _____ ile Şeyhî _____ bir katlanasın
Tut ki ol _____ ile Yûsuf olasın _____ ile Nûh

Şeyhî

a) *"Şeyhî, eğer o güzellik ile Yûsuf olsa (sen) ömür ile Nûh olsan Eyyûp'un sabrı ile ne kadar katlanasın?"* anlamına gelen bu beyitte boş bırakılan yerlere aşağıdaki numaralanmış kelimelerden hangileri getirilmelidir? Kelimelerin numaralarını boş bırakılan kutucuklara yazarak beyti tamamlayınız.

I. ömr (ömür) II. hüsn (güzellik) III. Eyyûb IV. nice

b) Tamamladığınız beyitte divan edebiyatı kaynaklarının hangisinden yararlanılmıştır? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

3. Divan şiiri kaynaklarından faydalanarak aşağıda boş bırakılan alana bir beyit yazınız.

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK Şiirlerde Anlam Derinliği

Etkinliğin Amacı	Gazellerdeki anlam derinliği ile günümüz şiirindeki anlam derinliğini kıyaslamak için farklı gazel ve şiirlerin karşılaştırmasını yapabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerin gazellerdeki anlam derinliği ile günümüz şiirindeki anlam derinliğini kıyaslamak için farklı gazel ve şiirleri karşılaştırması sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• sınıf/okul panosu • genel ağ erişimi olan cihaz • etkileşimli tahta • yazı araç gereçleri

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencilerin 48. sayfada yer alan Ek-1'deki Hazırlık Aşaması Çalışma Kâğıdı'nı incelemesini, istenilen çalışmayı yapmasını sağlayınız.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilere 50. sayfada yer alan Ek-3'teki Örnek Şiir Karşılaştırma Formu'ndaki şiirlerin anlam derinliğini karşılaştıran metinleri okutunuz.
- Okuma esnasında öğrencilerin 51. sayfada yer alan Ek-4'teki Şiir Karşılaştırma Formu'nda yapacakları karşılaştırma için gerekli notları almalarını sağlayınız.
- Öğrencilerin şiirlerdeki anlam derinliklerini tespit etmek için kullanabilecekleri kaynakları tanıtınız.
- Örnek Şiir Karşılaştırma Formu'ndaki metinleri karşılaştırdıktan sonra 49. sayfada yer alan Ek-2'deki Fuzûlî'nin *Usanmaz mı* redifli gazelini ve Abdurrahim Karakoç'un *Mihriban* şiirini öğrencilerle paylaşınız (Öğrencilere farklı bir gazel ve şiiri seçebileceklerini hatırlatınız.).
- Şiirleri öğrencilere okutunuz.
- Öğrencilere şiirlerdeki hâkim duyguyu tespit etmeleri için sorular sorarak öğrencilerin konuşmasını sağlayınız.
- Öğrencilerin güvenilir ve bilimsel kaynakları kullanarak karşılaştırma çalışmasını yapmalarını sağlayınız.
- Öğrencilerin Örnek Şiir Karşılaştırma Formu'na göre Şiir Karşılaştırma Formu'nu doldurmalarını sağlayınız.
- Öğrencilerin şiirlerin anlam derinliğine dair karşılaştırmalarını 51. sayfada yer alan Örnek Rapor'dan hareketle raporlaştırmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden yazacakları raporda şiirlerin söz varlıklarına, şiirlerdeki kelimelerin çağrışımlarına, söz sanatlarıyla şiire yüklenen anlam zenginliklerine yer vermelerini ve şiirlerde anlam derinliğini oluşturan unsurları ifade etmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerden gazel ile günümüz şiirlerini anlam derinliği yönüyle karşılaştırmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden çalışmalarını okul/sınıf panosunda sergilemelerini isteyiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin yaptıkları karşılaştırmaları Kontrol Listesi aracılığıyla değerlendiriniz. Değerlendirme sonrasında öğrencilere geri bildirimler veriniz.

Kontrol Listesi

Öğrencinin yaptığı çalışmanın aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilmesi beklenmektedir.

Adı Soyadı: Sınıfı-Numarası:

	Ölçütler	Evet	Hayır
1	Araştırmaya başlamadan önce çalışma amacını belirledi.		
2	Bilimsel araştırma kriterlerine uygun bir araştırma yaptı.		
3	Çalışmada Türkçeyi etkili, verimli ve doğru bir şekilde kullandı.		
4	Tutarlı ve doğru tespitler yaptı.		
5	Metinlerin anlam derinliğini örneklerle açıkladı.		
6	Çalışmada ortaya koyduğu düşünceleri kaynaklara dayandırdı.		
7	Çalışmayı rapor hâline getirdi.		
8	Çalışmayı okul/sınıf panosunda sergiledi.		

Öğretmen Notları

.....

.....

.....

.....

.....

Ek-1

Hazırlık Aşaması Çalışma Kâğıdı

Aşağıdaki metinden faydalanarak ilgili boşlukları doldurunuz.

Metinde Derin Yapı:

Derin yapı 'derin gramer, deep structure' yüzey yapının karşıt durumu olup bir cümlenin soyut, hiçbir dönüşüme uğramamış olan anlambilimsel boyutunu temsil eder. Bu yapı, cümlenin biçimsel veya sentaktik görüntüsünün aksine görünmeyen fakat algılanabilen seviyesi olup dönüşümlü gramerde (transformational grammar) temel yapı, uzak yapı, birincil yapı gibi adla ifade edilmektedir. Cümlenin bu seviyesi bize aynı yüzey yapıya sahip cümlelerin derinlerinde yatan farklı anlamları ayırt etmemiz konusunda yardımcı olur. (…)

Ali yedi ve gitti.

Bu cümle iki yüklemli olduğundan dilbilgisel olarak iki cümle olarak bile ele alınabilecekken dinleyiciye kendisinden umulan miktarda bir bilgi vermekten uzaktır. Çünkü yemek fiili nesne alabilecek yani geçişli karakterde bir fiildir. Bunun yanında gitmek fiili ise mekân bildirmesi beklenen bir fiildir. Nihayetinde insan zamandan, durumdan, tarzdan, nesneden ve mekândan münezzeh olmadığına göre Ali'nin yeme eylemi bir nesneyi, bir zaman, bir durumu ve bir mekânı gerektirmektedir. Bu cümleyi duyan veya okuyan kişi, cümleyi ifade eden kişiye Ali; neyi, nerede, nasıl yedi ve nereye gitti? gibi sorular yöneltmek zorunda kalacaktır. Ali yedi ve gitti cümlesinin derin yapısında veya başka bir ifadeyle bu cümleyi sarf eden konuşurun zihninde semantik boyutta var olan bu bilgiler sentaktik ve fonetik boyuta çıkmamış durumdadır. Kısaca iki yüklemli bu cümle muhatabına bitmiş bir cümle kadar bilgi verememektedir. Cümlenin en son şekli onun yüzey yapısıdır ve yüzey yapı eksikliklerle doludur. Türkçe derslerinden aşina olduğumuz cümlenin ögelerini bulmaya yönelik sorular temelde derin yapıyı yüzeye çıkarabilme ameliyesidir. Her soru aslında ve derinde var olan fakat dışarıdan görülmeyen bir şeyi yüzeye çıkararak bilinir hâle getirir.

Kerim Demirci, *Türkoloji için Dilbilim*

1. Derin yapıya dair düşüncelerinizi aşağıdaki alana yazınız.

.....

.....

1. Beyit

Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar,
Perili ahşap konak, koca bir şehir kadar...

Necip Fazıl Kısakürek

2. Beyit

Üsküdar'ın fakir evleri göründü uzakta
En arkada Çamlıca tepeleri

Oktay Rıfat

2. Yukarıdaki görseli anlatan beyitlerden hangisinin anlam derinliğinin daha fazla olduğunu düşünüyorsunuz? Gerekçeleriyle aşağıdaki alana yazınız.

.....

.....

.....

Ek-2

Gazel

Meni cândan usandurdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhumdan murâdum şem'i yanmaz mı

Kamu bîmârına cânân devâ-yı derd eder ihsân
Neçün kılmaz mana dermân meni bîmâr sanmaz mı

Gamum pinhân dutardum men dediler yâre kıl rûşen
Desem ol bî-vefâ bilmen inanur mı inanmaz mı

Şeb-i hicrân yanar cânum töker kan çeşm-i giryânum
Uyadur halkı efgânum kara bahtum uyanmaz mı

Gül-i ruhsâruna karşu gözümden kanlu ahar su
Habîbüm fasl-ı güldür bu ahar sular bulanmaz mı

Degüldüm men sana mâ'il sen etdün aklumı zâyil
Mana ta'n eyleyen gâfil seni görgeç utanmaz mı

Fuzûlî rind-i şeydâdur hemîşe halka rüsvâdur
Sorun kim bu ne sevdâdur bu sevdâdan usanmaz mı

Fuzûlî, *Fuzûlî Dîvânı*
(haz. Abdülhakim Kılınç)

Mihriban (Aşk)

Sarı saçlarına deli gönlümü,
Bağlamışlar, çözülmüyor Mihriban.
Ayrılıktan zor belleme ölümü,
Görmeyince sezilmiyor Mihriban.

Yâr, deyince kalem elden düşüyor;
Gözlerim görmüyor, aklım şaşıyor.
Lambamda titreyen alev üşüyor...
Aşk, kâğıda yazılmıyor Mihriban.

Önce naz, sonra söz ve sonra hile ...
Sevilen seveni düşürür dile.
Seneler, asırlar değişse bile,
Eski töre bozulmuyor Mihriban.

Tabiplerde ilaç yoktur yarama;
Aşk deyince ötesini arama
Her nesnenin bir bitimi var ama,
Aşka hudut çizilmiyor Mihriban.

Boşa bağlanmamış bülbül, gülüne;
Kar koysan köz olur aşkın külüne...
Şaştım kara bahtın tahammülüne;
Taşa çalsam ezilmiyor Mihriban.

Tarife sığmıyor aşkın anlamı;
Ancak çeken bilir bu derdi, gamı.
Bir kördüğüm baştan sona tamamı...
Çözemedim, çözülmüyor Mihriban.

Abdurrahim Karakoç, *Dosta Doğru*

Ek-3

Örnek Şiir Karşılaştırma Formu

Gazelin Matla Beyti

Çıkalı göklere ahum şereri döne döne
Yandı kandîl-i sipihrün cigeri döne döne

Günümüz Türkçesi
Ahımın kıvılcımı, döne döne göklere çıkalı; gökyüzü kandilinin ciğeri döne döne yandı.

Vezin: Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün

Necâtî Bey, *Divan*

Tek Hece Şiirinin İlk Dörtlüğü

Var mı beni içinizde tanıyan?
Yaşanmadan çözülmeyen sır benim.
Kalmasa da şöhretimi duymayan,
Kimliğimi tarif etmek zor benim…

Ölçü: 11'li hece ölçüsü (4+4+3)

Cemal Safi, *Ya Evde Yoksan*

Şiirin Anlam Derinliği

Birinci Beytin Anlam Derinliği

Ahımın kıvılcımı göklere döne döne çıktığından beri feleğin kandilinin (güneşin) ciğeri de döne döne yandı. Âşık, öyle bir dert sahibidir ki yüreğinde bir tandır yanmaktadır. Yanan yürekten göğe yükselen yakıcı ahın ateşiyle gökteki güneş tutuşmuştur. Sevgili için yanan âşık; sevgisinin büyüklüğünü mübalağa yaparak anlatmıştır. Âşık, gökteki güneşi tutuşturacak bir aşk ile sevgiliyi sevdiğini ifade etmektedir. Bu beyitte "ah "kelimesinin bazı çağrışımlarını gözden uzak tutmamak gerekir. Âşık, sevgiliye duyduğu aşktan ötürü seherlere kadar uyuyamamaktadır. Dert sahibi asla uyuyamaz. Seher vaktinde bazı insanlar uyanıktır. Ayrıca seher vaktinde dervişlerin, mazlumların, çaresizlerin ahları yeri göğü yakar. Bu yüzden alma mazlumun ahını denilmiştir. Klasik şiir anlayışına göre ah almamak, ahtan kaçınmak gerekmektedir. Ah almak büyük bir vebaldir. Zira o ah ile edilen duaların hemen kabul edildiğine inanılır. Aha sebep olanlar büyük bedeller öder. Âşık "Ey sevgili, ahımın hararetiyle gökteki güneş alev almıştır. Güneş cayır cayır yanmaktadır, sen de benim ahımı alıp yanma!" diye temennide bulunmaktadır. Redif olarak döne döne seçilmesi de şiire ayrı bir anlam derinliği katmıştır. Bu evrendeki hareketin hep dönerek gerçekleştiği kabul edilir. Atom altı parçacıklardan devasa kütledeki yıldızların hareketi hep dönüşü içerir. Atom altı parçacıklar, kuarklar, elektronlar, Dünya, Ay, yıldızlar, galaksilerin hareketi hep dönerek gerçekleşir. Müminler Kâbe'yi dönerek tavaf ederler. Mumun ışığının etrafındaki pervane döner, zikir yapan derviş döner, sema yapan Mevlevi döner, felek döner, baht döner, talih döner, kuşlar döne döne uçar, yiğitler harp meydanında döne döne savaşır.

Şiirin Anlam Derinliği

Birinci Dörtlüğün Anlam Derinliği

Şiirdeki ilk kesit şiirin/metnin başlığıdır. Şiirin başlığı bir merak uyandırıyor. Tek hecenin ne olduğu belirsizliğiyle şiir başlıyor. Bu merakla okur tek hecenin ne olacağını öğrenmeye çalışırken şair, bir soruyla muammayı daha da derinleştiriyor. Burada tek ve hece göstergeleri şiirde anlatılacak, işlenecek kavrama gönderme yapmıştır. Fakat kavramı tam olarak ifade etmeyip yalnızca bir ipucu vermiştir. "Var mı beni içinizden tanıyan" diye soru ile başlayan şair bu soruyla tek heceyi kişileştirmiştir. Tek hecenin bilinmezliği sorulan soruyla; konuşan tek hecenin kendisini bir sır olarak vasıflandırması ve şöhretinin herkese ulaşmasına rağmen kimliğinin tarif edilememesi ile pekiştiriliyor. Şairin ilk dörtlükte kullandığı, tek hecenin özelliklerine dair söyledikleri okurda sonraki dörtlüklerde tek hecenin kimliğinin tarif edileceğine dair bir düşünce oluşturuyor. Bu dörtlükte "sır" olan bir özne bulunmaktadır. Bu özne aynı zamanda anlatıcı konumundadır. Özne bu dörtlük için "sır"dır. Sır ve şöhret göstergeleri anlatılanı ifade etmek üzere konumlandırılmıştır. "Şöhret" ve "tarif edilmesinin zor olduğu" göstergeleri, anlatılanın herkes tarafından bilinen ama tarif edilemeyen bir olgu olduğuna gönderme yapar. Bu yönüyle anlatılanın ne olduğu konusunda bize ilk ipuçlarını verir. İlk dörtlük bir tanışma ve okuru sonraki dörtlüklere hazırlama görevini üstlenmiş bir giriş bölümü gibidir. Sır, şöhret, tanınmamak ve bilinmemek üzerine inşa edilmiş çok katmanlı bir anlatım var. Okurun, sonraki dörtlüklerde tarif edilmeye çalışılacak olan Tek Hece'nin diğer özelliklerini bilmesi veya tahmin etmesi beklenmektedir. Dörtlükte basit bir ifade ile dile gelen derin anlamlar altyapıya gizlenmektedir.

Örnek Rapor

Necati Bey'in döne döne redifli gazelinin ilk beyti ve Cemal Safi'nin *Tek Hece* isimli şiirinin ilk dörtlüğünü anlam derinliği bakımından incelediğimde her iki şiirin çok katmanlı bir anlam yapısına sahip olduğunu tespit ettim. Gazelde sanatlı ve yoğun bir anlatım varken *Tek Hece*'de sade ve diğer dörtlüklere yayılmış bir anlatım söz konusu. Her iki şiirde alt katmanlarda kelimelerin çağrışımları, göndermeleri ve gelenek içinde kazandığı anlam değerleri ile şiirlerin zengin bir anlatımı vardır. *Tek Hece* günümüz Türkçesiyle yazılmasına rağmen çok katmanlı bir anlatıma ve gönderime sahiptir. Her iki şiir bir geleneğin kültürel hissedişini, aktarımını ve ifadesini anlatmaktadır. Aşk etrafında kümelenen anlam dairesi; gelenek, çağrışım ve kültürel kodlarla zenginleşmektedir. Az kelime ile çok manayı estetik bir kaygıyla ifade etmektedirler. Aynı kültürel kaynaktan beslenen iki şiirden gazelde daha zengin ifade kalıpları, Cemal Safi'nin şiirinde ise derin anlamları ifade eden sade söyleyiş görülmektedir.

Ek-4

Şiir Karşılaştırma Formu

Aşağıdaki şiir parçalarından faydalanarak ilgili boşlukları doldurunuz.

Gazelin Matla Beyti	Tek Hece Şiirinin İlk Dörtlüğü
Meni cândan usandurdı cefâdan yâr usanmaz mı Felekler yandı âhumdan murâdum şem'i yanmaz mı **Günümüz Türkçesi** ..... Vezin: ..... **Fuzûlî,** *Divan*	Sarı saçlarına deli gönlümü, Bağlamışlar, çözülmüyor Mihriban. Ayrılıktan zor belleme ölümü, Görmeyince sezilmiyor Mihriban. Ölçü: ..... **Abdurrahim Karakoç,** *Dosta Doğru*

Şiirin Anlam Derinliği	Şiirin Anlam Derinliği
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Rapor

Çıkarımlardan hareketle divan şiirinin ve günümüz şiirinin anlam derinliğine ilişkin raporunuzu aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. TEMA

DÜNDEN BUGÜNE

1. ETKİNLİK Karşılaştırmalı Anlatılar

Etkinliğin Amacı	Tahlil edilen destan, mesnevi ve fabl türlerinden birer metin okuyup tahlil edebilme ve bu metinleri derste tahlil edilen aynı türdeki metinlerle karşılaştırıp bir karşılaştırma tablosu oluşturabilme Tahlil edilen metinlerden birini film şeridi hâline getirebilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerden destan, mesnevi ve fabl türlerinden birer metin okuyup yönlendirici sorular yardımıyla bu metinleri tahlil etmeleri ve bunları derste tahlil ettikleri metinlerle karşılaştırıp bir karşılaştırma tablosu oluşturmaları istenebilir. Öğrencilerden karşılaştırma tablosu oluşturduktan sonra film şeridi içeriği hazırlamak üzere verilen çalışmalardan birini yapmaları ve bu çalışmayı film şeridi hâline getirmeleri beklenebilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • yazı araç gereçleri • genel ağ erişimi olan cihaz • görsel ve dijital kaynaklar • okulun genel ağ sitesi • sınıf/okul panosu

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencileri yapacakları çalışma hakkında bilgilendiriniz.
- Öğrencilerden dünya ve Türk edebiyatının seçkin örneklerinden destan, mesnevi ve fabl türünde yazılmış birer eser belirleyerek bu eserleri okumalarını isteyiniz (Öğrencilere beğenilerini yansıtacak şekilde eser seçmeleri gerektiğini söyleyiniz.).

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilerden seçtikleri destan, mesnevi ve fabl türündeki eserleri tahlil etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin seçtikleri metinleri tahlil ederken aşağıdaki sorulardan faydalanmalarını sağlayınız.
  - Üçüncü temada tahlil ettiğiniz destan, mesnevi ve fabl türündeki metinlerin yapı unsurlarıyla kendi seçtiğiniz metinlerdeki yapı unsurlarının benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
  - Üçüncü temada tahlil ettiğiniz metinlerle seçtiğiniz metinler arasındaki değişim ve dönüşümle ilgili neler söyleyebilirsiniz?
- Öğrencilerden derste tahlil ettikleri metinlerle seçtikleri aynı türdeki metinleri karşılaştıran bir tablo oluşturmalarını isteyiniz (Öğrencilere karşılaştırma tablosu oluştururken dijital araçlardan da faydalanabileceklerini söyleyiniz.).
- Öğrencilerin oluşturdukları karşılaştırma tablosunu sınıf veya okul panosunda paylaşmalarını sağlayınız.

- Öğrencilerin tahlil ettikleri metinlerle ilgili film şeridi içeriği oluşturmak için aşağıdaki çalışmalardan birini yapmalarını sağlayınız.

Tahlil ettiğiniz destan, mesnevi ve fabl türündeki eserlerin birinden seçtiğiniz diyaloğu toplumu derinden etkileyen bir olayla ilişkilendirerek yeniden yazabilirsiniz.

Tahlil ettiğiniz destan, mesnevi ve fabl türündeki eserlerin birinden beğendiğiniz bir bölümü seçerek çizgi film veya animasyon senaryosu yazabilirsiniz.

Tahlil ettiğiniz destan, mesnevi ve fabl türündeki eserlerin birinden seçtiğiniz kahramanı okuduğunuz/izlediğiniz fantastik bir eserdeki kahramanla özdeşleştirerek kahramanın başından geçen bir olayı yeniden kurgulayabilirsiniz.

Tahlil ettiğiniz destan, mesnevi ve fabl türündeki eserlerin birinden seçtiğiniz mekânda geçen bir olayı çevrenizdeki mekânlardan birine uyarlayarak yeniden kurgulayabilirsiniz.

- Öğrencilere aşağıdaki film şeridi hazırlama aşamalarını hatırlatınız.

Film şeridinde yaptığınız çalışmanın hangi unsurlarını (diyalog, kahraman, olay, senaryo, mekân) kullanacağınıza karar veriniz.

Film şeridinde kullanacağınız kare sayısını ve bunların şeklini (yatay/dikey) belirleyiniz.

Film şeridindeki çizimleri yapmak üzere uygun görsel ve işitsel ögeleri seçiniz.

Kullanacağınız kare sayısına ve şekline uygun, içeriği yansıtan çizimler yapınız.

Film karelerine, seçtiğiniz çalışmanın içeriğine uygun anlamlı ve kısa cümleler yazınız.

Film şeridinizi hazırlarken renk ve ses gibi ögelerden faydalanınız.

- Öğrencilerin hazırladıkları çalışmaları okulun genel ağ adreslerinde ve EBA gibi güvenilir dijital ortamlarda paylaşmalarını sağlayınız.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin hazırladıkları çalışmaları Kontrol Listesi aracılığıyla değerlendiriniz. Değerlendirme sonrasında öğrencilere geri bildirimler veriniz.

Kontrol Listesi

Öğrencinin yaptığı çalışmanın aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilmesi beklenmektedir.

Adı Soyadı: Sınıfı-Numarası:

	Ölçütler	Evet	Hayır
1	Destan, mesnevi ve fabl türünden metinler seçerek bu metinleri okudu.		
2	Seçtiği metinleri verilen sorulardan da faydalanarak tahlil etti.		
3	Derste tahlil ettiği destan, mesnevi ve fabl türündeki metinlerle kendi seçtiği metinlerin benzer ve farklı yönlerini tespit etti.		
4	Yazı araç gereçlerinden veya dijital araçlardan faydalanarak metinleri karşılaştıran bir tablo hazırladı.		
5	Hazırladığı karşılaştırma tablosunu sınıf veya okul panosunda paylaştı.		
6	Tahlil ettiği metinlerle ilgili film şeridi hazırlamak için verilen çalışmalardan birini seçerek bu çalışmayı gerçekleştirdi.		
7	Hazırladığı çalışmayı film şeridi hazırlama aşamalarını takip ederek film şeridi hâline getirdi.		
8	Hazırladığı film şeridini güvenilir dijital ortamlarda paylaştı.		

Öğretmen Notları

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK Destansı Panolar

Etkinliğin Amacı	Destanları tanıtmaya yönelik bir pano çalışması yapabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilere destanlarla ilgili bir pano çalışması yaptırılabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • genel ağ erişimi olan cihaz • yazı araç gereçleri • etkileşimli tahta • sınıf/okul panosu

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencilerin yapacakları çalışmaya dikkatlerini çekmek amacıyla onlara aşağıdaki soruları yöneltiniz.

"Destan Dönemi" ifadesiyle anlatılmak istenen nedir?

Destanların tarihî gerçeklikle ilişkisi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilerin aşağıdaki etkinliklerden birini seçerek istenen çalışmaları gerçekleştirmelerini sağlayınız.

Yapma Destan Yazma

Dünya Edebiyatındaki Doğal Destanlarla İlgili Sunum Yapma

Dünya Edebiyatından Yapma Destan Örneğini Uyarlama

Yapma Destan Yazma

- Öğrencilerden Türk destan motifleri hakkında bir araştırma yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilere Türk destan motiflerinden birini kullanarak bir yapma destan yazmaları gerektiğini ifade ediniz.
- Öğrencilerin yazdıkları yapma destanları sınıf veya okul panosunda sergilemelerini sağlayınız.

Dünya Edebiyatından Doğal Destan Örnekleri

- Öğrencilerin dünya edebiyatından doğal destan örnekleri hakkında verilen infografiği etkileşimli tahtaya yansıtarak bu tür destanlarla ilgili bilgi sahibi olmalarını sağlayınız.

İlyada: Yunan destanıdır. Eski Yunan şairi Homeros tarafından derlenmiştir. Yunanistan'daki Akhalar ile Batı Anadolu'da yaşamış Truvalılar arasında geçen Truva Savaşı'nı anlatır.

Odysseia (Odisse): Yunan destanıdır. Homeros tarafından derlenen ikinci destandır. Truva Savaşı'nın bitiminde evine dönen Yunan kralı Odysseus'un (Odisyus) hikâyesini anlatır.

Şehnâme: İran destanıdır. Firdevsi tarafından kaleme alınmıştır. İran'ın Arap egemenliğine girene kadar yaşadığı tarihî gelişmeleri anlatır.

Gılgamış: Sümer destanıdır. Mezopotamya'daki Uruk kentinde hüküm sürmüş ve ölümsüzlüğün peşine düşmüş Kral Gılgamış'ın öyküsüdür. Dünyanın bilinen en eski destanıdır.

Kalevala: Fin destanıdır. Elios Lönnrot (İlyıs Lanro) tarafından derlenmiş, halk şarkılarından oluşmuş millî bir destandır. Destan, Fin kültürünü tümüyle yansıtır.

Nibelungen: Alman destanıdır. Hun-Germen ilişkilerini ve Attila Dönemi'nde yapılan Hun-Germen savaşlarını anlatır.

Beowulf (Bevolf): İngiliz destanıdır. Kahraman Beowulf ve arkadaşlarının bir canavarla mücadelesini anlatır.

Şinto: Japon destanıdır. Japonların tanrılarını ve kahramanlarını anlatır. Şinto, Japonların ulusal dinlerinden biridir ve "tanrıların yolu" demektir.

Ramayana: Hint destanıdır. Kuzeyden güneye Hindistan'ı dolaşan Prens Rama'nın hikâyesini konu alır.

- Öğrencilerden infografikte verilen destanlardan birini seçerek bu destan hakkında detaylı araştırma yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden seçtikleri destanın başkahramanını canlandıracakları bir sunum yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerin sundukları bilgileri ve sunum yaptıkları destandan seçtikleri örnek bölümleri içeren bir pano hazırlamalarını sağlayınız.

Dünya Edebiyatından Yapma Destan Örneğini Uyarlama

- Dünya edebiyatından yapma destan örnekleri hakkında öğrencilerin araştırma yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilere araştırma yaptıkları yapma destan örneklerinden birini seçmeleri gerektiğini belirtiniz.
- Seçtikleri destanın bir bölümünü öğrencilere yeniden yazdırınız.
- Öğrencilere dünya edebiyatından seçtikleri yapma destanın belirledikleri bölümünü yeniden yazarken
  - kişi, mekân ve zaman ögelerini,
  - bunların özelliklerini,
  - seçtikleri destandaki mitolojik ögelerini

  değiştirerek günümüze uyarlamalarını söyleyiniz.
- Öğrencilerin yazdıkları uyarlama destan parçalarını sınıf veya okul panosunda sergilemelerini sağlayınız.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerden birbirlerinin çalışmalarını Ek-2'deki İki Yıldız, Bir Dilek isimli akran değerlendirme formları ile değerlendirmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden yaptıkları çalışmaları değerlendirmek için 60. sayfada Ek-1'de verilen Çıkış Kartı'nı doldurmalarını isteyiniz.

Ek-1

3-2-1 Çıkış Kartı

3 Yaz: Etkinlik sürecinde öğrendiğiniz üç yeni bilgiyi yazınız.	
1.	
2.	
3.	
2 Sor: Etkinlikle ilgili hâlâ merak ettiğiniz veya daha fazla bilgi almak istediğiniz konulara yönelik iki soru sorunuz.	
1.	
2.	
1 Paylaş: Etkinlik sürecinde en çok zorlandığınız aşamayla ilgili bir görüşünüzü paylaşınız.	
1.	

3. ETKİNLİK Anlatılardaki Benzerlikler ve Farklılıklar

Etkinliğin Amacı	Mesnevi ile roman ve hikâye türlerinin yapı unsurları bakımından benzerliklerini ve farklılıklarını seçilen eserler üzerinden ortaya koyan bir çalışma yapabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerden tahlil ettikleri destan, mesnevi ve fabl türlerinden birer metin okuyup tahlil etmeleri ve derste tahlil ettikleri aynı türdeki metinle karşılaştırıp bir karşılaştırma tablosu oluşturmaları istenebilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • yazı araç gereçleri • genel ağ erişimi olan cihaz • görsel ve dijital kaynaklar • okulun genel ağ sitesi • etkileşimli tahta • sınıf/okul panosu

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilerden yapı unsurları bakımından karşılaştırma yapmak amacıyla bir mesnevi, bir hikâye ve bir roman belirlemelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden belirledikleri eserleri karşılaştırmadan önce aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.
  - Seçtiğiniz türlerin temel özellikleri nelerdir?
  - Seçtiğiniz türleri diğer edebî türlerden ayıran özellikler nelerdir?
- Öğrencilere ulaştıkları bilgileri görsel ve yazılı materyallerle destekleyerek Türk edebiyatında anlatı türünde meydana gelen değişimi gösteren bir afiş, sloganların yer aldığı bir zihin haritası veya pano çalışması hazırlamaları gerektiğini belirtiniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilere 64. sayfada verilen Ek-1'i çoğaltarak dağıtınız.
- Öğrencilere seçtikleri eserleri Ek-1'de verilen tablodaki ölçütlere göre karşılaştırmaları gerektiğini belirtiniz.
- Öğrencilere karşılaştırma tablosundaki bilgilerden faydalanarak seçtikleri eserlerin benzerliklerini ve farklılıklarını Ek-1'deki ilgili bölümlere yazmaları gerektiğini ifade ediniz.
- Öğrencilerin tabloları seçtikleri eserler doğrultusunda doldurduklarından emin olunuz.

Afiş

Öğrencilere afiş tasarımında aşağıda açıklanan hususlara dikkat etmeleri gerektiğini söyleyiniz.

- Afişte verilmek istenen mesaj net ve dikkat çekici olmalıdır.
- Afişte kullanılan yazılar kısa, ilginç ve anlaşılır olmalıdır.
- Afiş görsel ögelerle desteklenmelidir.
- Afişte kullanılan renkler zıtlık oluşturmamalı ve afiş göz yormamalıdır.
- Hazırlanan afiş özgün olmalıdır.
- Afişe katkısı olmayan metin, tablo ve görsellerden kaçınılmalıdır.

Sloganların yer aldığı zihin haritası

Öğrencilere slogan belirlerken ve sloganların yer aldığı zihin haritasını oluştururken aşağıda açıklanan hususlara dikkat etmeleri gerektiğini söyleyiniz.

- Hazırlanan sloganlar ilgi çekici olmalı ve konuyu özetlemelidir.
- Sloganlar özgün olmalıdır.
- Sloganlar akılda kalıcı olmalıdır ve kolay telaffuz edilmelidir.
- Sloganlarla oluşturulacak zihin haritasının konusu kâğıdın merkezine yerleştirilmelidir.
- Zihin haritasına ana dallardan başlayarak soyuttan somuta, genelden özele doğru bir yol izlenerek ilave çizgiler ve alt dallar ile resimler ve semboller eklenmelidir.

Pano

Öğrencilere pano hazırlarken aşağıda verilen unsurlara dikkat etmeleri gerektiğini söyleyiniz.

- Panoya ilgi çekici bir başlık belirlenmelidir.
- Hazırlanacak pano konunun özünü yansıtacak nitelikte düzenlenmelidir.
- Bilgi ve görseller panoya dengeli bir biçimde yerleştirilmelidir.
- Panonun renkleri ve düzenlemesi dikkat çekici olmalıdır.

▶ Öğrencilerden hazırladıkları çalışmayı sınıf veya okul panosunda sergilemelerini isteyiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmek için aşağıdaki Dereceleme Ölçeği'ni kullanınız. Yaptığınız değerlendirmeden faydalanarak öğrencilere geri bildirimler veriniz.

Dereceleme Ölçeği

Adı Soyadı: Sınıfı-Numarası:

Aşağıdaki ölçütleri değerlendirerek her bir öğrenci için 1 ile 5 arasında en uygun olan puanı işaretleyiniz (1: Çok Yetersiz, 5: Çok İyi).

Ölçütler	Dereceler				
	1	2	3	4	5
Seçilen eserlerin karşılaştırmaya uygunluğu					
Karşılaştırma ölçütlerinin etkinliğe uygulanması					
Benzerlik ve farklılık uygulamalarının yapılması					
Kullanılan bilgilerin tutarlılığı					
Verilmek istenen mesajın dikkat çekiciliği					
Kullanılan başlığın ve açıklamaların uygunluğu					
Kullanılan tasarımın işlevselliği					
Görsellerin etkinliğe uygunluğu					
Kullanılan dilin dil bilgisi kurallarına uygunluğu					
Tasarımın estetiği					
Tasarımın özgünlüğü					
Toplam Puan: ..... /50					

Öğretmen Notları

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ek-1

Aşağıdaki metinden faydalanarak ilgili boşlukları doldurunuz.

Karşılaştırma Tablosu			
Ölçütler	Mesnevi	Hikâye	Roman
Olay			
Kişi			
Yer			
Zaman			
Anlatıcı			
Çatışma			

▶ Seçtiğiniz mesnevi ile hikâyenin benzer ve farklı yönlerini yazınız.

Benzer Yönleri	Farklı Yönleri

▶ Seçtiğiniz mesnevi ile romanın benzer ve farklı yönlerini yazınız.

Benzer Yönleri	Farklı Yönleri

▶ Seçtiğiniz hikâye ile romanın benzer ve farklı yönlerini yazınız.

Benzer Yönleri	Farklı Yönleri

4. TEMA

NESİLLERİN MİRASI

1. ETKİNLİK Dedem Korkut'tan Bugüne

Etkinliğin Amacı	Tahlil edilen *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı Dede Korkut hikâyesi ile ilgili alan yazını çalışması yapabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerden tahlil ettikleri Dede Korkut hikâyesi ile ilgili alan yazını çalışması yapmaları istenebilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • genel ağ erişimi olan bilgisayarlar • akademik makaleler, tezler, kitap bölümleri vb. • yazı araç gereçleri • etkileşimli tahta • sınıf/okul panosu

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencilerin 68. sayfada yer alan Ek-1'deki *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı hikâye ile ilgili yapılan alan yazını çalışmaları örneklerini etkileşimli tahtaya yansıtarak incelemelerini sağlayınız.
- Öğrencilere *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı hikâye hakkında yapılan farklı akademik çalışmaları taramak için kitaplar, dergiler, güvenilir dijital ortamlar vb. kaynaklardan faydalanabileceklerini söyleyiniz.
- Öğrencilerin alan yazını çalışması yapabilmeleri için seçtikleri çalışmalarla ilgili ölçütler (Hikâye hangi açıdan ele alındı, hikâyede hangi problem üzerinde duruldu, hangi sonuca varıldı, yapılan çalışma bilime hangi yönden katkı sundu vb.) belirleyebileceklerini söyleyiniz.
- Öğrencilerin belirledikleri ölçütler doğrultusunda yapılan alan yazını çalışmalarını derleyip tasnif etmeleri gerektiğini belirtiniz.
- Öğrencilere yapacakları alan yazını çalışmasını afiş üzerinde sergilemeleri gerektiğini ifade ediniz. Ayrıca afişte hikâyenin kısa özetinin bulunması gerektiğini ve çalışmanın ilgili görsellerle desteklenebileceğini vurgulayınız.
- Temin edebildiğiniz afiş örneklerini öğrencilerin incelemelerini sağlayınız.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Öğrencilerden *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı hikâye ile ilgili yaptıkları alan yazını araştırmalarını derleyip düzenlemelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin yaptıkları alan yazını çalışmalarını öğrencilerle inceleyerek konu ile ilgili olanları tespit ediniz.
- Öğrencilerin araştırmaları neticesinde elde ettikleri verileri afiş şeklinde sunmalarını sağlayınız.
- Öğrencilerin *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı hikâye ile ilgili alan yazını çalışmalarına afişlerinde yer vermelerini sağlayınız.

- Öğrencilerin *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy hikâyesi* ile ilgili alan yazını çalışmaları doğrultusunda hazırladıkları afişlerde hikâyenin özetinin ve ilgili görsellerin bulunup bulunmadığını kontrol ediniz.
- Öğrencilerin afişlerini amaca ve yönlendirmelerinize uygun bir şekilde hazırlayıp hazırlamadıklarını kontrol ediniz.
- Amaca uygun şekilde hazırlanan afişleri sınıf/okul panosunda sergileyiniz. İmkânlar ölçüsünde afişleri fotoğraflayıp afişlerin dijital ortamlarda da paylaşılmasını sağlayınız.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin hazırladıkları alan yazın çalışmasını Kontrol Listesi aracılığıyla değerlendiriniz.
- Değerlendirme sonrasında öğrencilere geri bildirimler veriniz.

Kontrol Listesi

Adı Soyadı: Sınıfı-Numarası:

Öğrencinin yaptığı çalışmanın aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilmesi beklenmektedir.

	Ölçütler	Evet	Hayır
1	Tahlil ettiği *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı hikâye ile ilgili alan yazını çalışması yapma amacını belirledi.		
2	Ek-1'de yer alan *Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy* adlı hikâye ile ilgili yapılan alan yazını örneklerini inceledi.		
3	Alan yazını çalışması yapmak amacıyla farklı akademik çalışmaları taramak için kitaplar, dergiler, güvenilir dijital ortamlarda vb. araştırmalar yaptı.		
4	Belirlediği ölçütler (hikâye hangi açıdan ele alındı, hikâyede hangi problem üzerinde duruldu, hangi sonuca varıldı, yapılan çalışma bilime hangi yönden katkı sundu vb.) doğrultusunda alan yazını çalışmasını yaptı.		
5	Afişine hikâyenin özetini ekledi.		
6	Afişini, tahlil ettiği hikâye ve yaptığı alan yazını çalışması ile ilgili görsellerle zenginleştirdi.		
7	Afişini sınıf/okul panosunda sergiledi.		

Ek-1

Metin Ekici'nin 2019 yılında Millî Folklor dergisi 31(122) sayısı 5-13 sayfaları arasında yayımlanan "Dede Korkut Destanı: 'Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi' Boyunu Beyan Eder Hanım Hey!" başlıklı makalesinde yazar, İran'ın Türkmen-Sahra adıyla bilinen bölgesindeki Gümbet-i Kavus şehrinde yaşayan kıymetli dostu Yahya Vali Mehemmed Hoca tarafından bulunup kendisine elektronik ortamda pdf olarak gönderilen ve kendisinin "Türkistan/Türkmensara" nüshası adını verdiği, üçüncü Dede Korkut nüshası el yazması hakkında tanıtıcı bilgiler verir. "Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi" adını verdiği destani anlatmanın Türkiye Türkçesine aktardığı metnini ilk defa bilim dünyası ile paylaşır. Böylece Dede Korkut anlatmalarının sayısının on üçe çıktığını belirtir. Dede Korkut kitabının mevcut nüshaları hakkında bir değerlendirme yapar. Sonuç olarak yazar, eline yeni ulaşan ve "Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi" adını verdiği destani anlatmanın metnini paylaşır. Böylece Salur Kazan hakkındaki sıfatlamalarla ilgili destani bir anlatma bulunduğunu kanıtlar ve bu anlatmayı bilim dünyasına kazandırmış olur.

Muhammet Atasever 2021 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 67. sayısı 52-78. sayfaları arasında yayımladığı "Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy'da Aile" başlıklı makalesinde aile kurumunun toplumdaki yeri ve önemi üzerinde durur. Dede Korkut anlatmalarının Vatikan ve Dresden nüshalarında yer alan on iki hikâyede aile kurumunun ve değerlerinin canlı bir biçimde yaşatıldığını vurgular, kız ve erkek çocukların aile ve toplum nezdindeki sorumluluklarını irdeler. Hikâyelere göre çocukların bazı değerlerle donanmaları gerektiğini belirtir. İlim âlemine on üçüncü boy olarak takdim edilen "Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy" hikâyesini inceler, cinsiyet rolleri özelinde bireye inerek hikâyeyi sosyolojik manada tetkik eder ve aile ekseninde bir milleti var eden değerleri tespit eder. Dede Korkut'un on üçüncü boyunda da ahlaki etiklerin tahrif olmasının fert, ocak ve boy için felaketlerle sonuçlanacağı; bu nedenle bireylerin ödevlerini yerine getirmeleri, aile ve toplumun millî ve manevi değerler ile örülü olması gerektiği, değerlerin örülmemeleri durumunda toplum düzeninin felaket ile sonuçlanacağı üzerinde durulduğunu ifade eder. Bu ödev ve değerlerin on üçüncü boyda da işlendiği sonucuna varır.

2. ETKİNLİK Dönemlerin Edebî Mirası

Etkinliğin Amacı	Temada sözü edilen edebî dönemlere yönelik dönem-eser çalışması yapabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerin Türk edebiyatının Tanzimat Dönemi'nin, Servetifünun Edebiyatı Dönemi'nin, Fecriati Edebiyatı Dönemi'nin ve Millî Edebiyat Dönemi'nin genel özelliklerinden hareketle edebî eserlerin hangi edebiyat dönemine ait olduğunu tespit etmeleri sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• etkileşimli tahta • yazı araç gereçleri

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- 71. sayfada yer alan Ek-2'deki infografiği etkileşimli tahtada açarak öğrencilerin incelemesini sağlayınız. Öğrencilerden infografikte yer alan bilgileri incelemelerini ve bu bilgilerin Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı'nın hangi dönemlerine ait olduğunu tespit etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin yapılan gruplandırmada renklerin hangi dönemlere karşılık geldiğine çıkarım yoluyla ulaşmalarını ve renkleri dönem isimleriyle adlandırmalarını sağlayınız.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- 72. sayfada yer alan Ek-3'teki "Eserleri Ayrıştırıyorum" adlı etkinlik kâğıdını çoğaltarak öğrencilere dağıtınız.
- Öğrencilerden verilen eserleri önce şiir, hikâye ve roman türlerine ayırmalarını; sonra bu eserlerin hangi edebiyat dönemine ait olduğunu araştırarak tespit etmelerini isteyiniz.

3. Aşama: Derinleştirme

- 73. sayfada yer alan Ek-4'teki "Eserleri İçeriğinden ve Dilinden Tanıyorum" adlı etkinlik kâğıdını çoğaltarak öğrencilere dağıtınız.
- Öğrencilerden içerik, dil ve anlatım özelliklerini göz önünde bulundurarak farklı eserlerden alınmış bu parçaların hangi dönemlere ait romanların özelliklerini yansıttıklarını tespit ederek ilgili boşluklara yazmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerin etkinliği tamamlandıktan sonra cevaplarını birbirleriyle paylaşmalarını ve farklı cevaplar üzerinde tartışarak ortak bir cevaba ulaşmalarını sağlayınız.

4. Aşama: Değerlendirme

- Yaptıkları çalışmalardan hareketle öğrencilerden 70. sayfada yer alan Ek-1'deki Çıkış Kartı'nı doldurmalarını isteyiniz.

Ek-1

3-2-1 Çıkış Kartı

3 Yaz: Tanzimat, Servetifünun, Fecriati ve Millî Edebiyat Dönemi eserlerinden ilginizi en fazla çeken üçünü yazınız.	
1.	
2.	
3.	
2 Sor: Tanzimat, Servetifünun, Fecriati ve Millî Edebiyat Dönemi eserlerine yönelik aklınıza takılan iki soruyu sorunuz.	
1.	
2.	
1 Paylaş: Tanzimat, Servetifünun, Fecriati Edebiyatı ve Millî Edebiyat Dönemlerine ait eserlerin dil ve anlatım özelliklerinde görülen değişiklerle ilgili düşüncelerinizi yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.	
1.	

Ek-2

Aşağıdaki infografikte yer alan bilgilerin Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı'nın hangi dönemlerine ait olduğunu tespit ederek ilgili boşluklara yazınız.

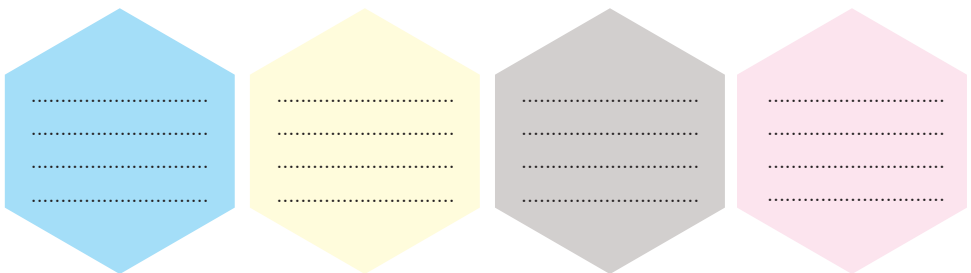

Ek-3

Aşağıdaki eserleri şiir, hikâye ve roman türlerine ayırarak bu eserlerin hangi edebiyat dönemine ait olduğunu ilgili boşluklara yazınız.

ESERLERİ AYRIŞTIRIYORUM

Cezmi	*Göl Saatleri*	*Rübâb-ı Şikeste*	*Yaprak Dökümü*
Letâif-i Rivâyât	*Araba Sevdası*	*Mai ve Siyah*	*Makber*
Solgun Demet	*Ateşten Gömlek*	*Eylül*	*Kiralık Konak*
Gurbet Hikâyeleri	*Türk Sazı*	*Yalnız Efe*	*Piyâle*

Şiir	Hikâye	Roman

Tanzimat Dönemi'ne ait olanlar	Servetifünun Dönemi'ne ait olanlar	Fecriati Dönemi'ne ait olanlar	Millî Edebiyat Dönemi'ne ait olanlar

Ek-4

Aşağıdaki metinlerin hangi dönemlere ait olduklarını tespit ederek ilgili boşluklara yazınız.

ESERLERİ İÇERİĞİNDEN VE DİLİNDEN TANIYORUM

(…)

Ah! O zarifliği sadelikle şaşırtmaya zorlayıp da bu alınamayan şeylerin acısını, gizli hayalkırıklığını saklamak için yapmacık bir tiksinme öğreten yoksul hayat… Artık o hayattan, bunları görmemek için gözlerini kapamaktan usanmıştı.

Onlar çarşıya çıktıkça değerli bir mücevheri, ağır bir kumaşı kaba oluşlarıyla suçlayarak ellerinin öfkeli bir hareketi ile iterlerdi. Evet iterlerdi; ama Bihter'in yüreğinde bir şey kopardı. İşte şimdi hayal mahşerinin güzellikler tufanı gözlerini doldururken bütün çarşılarda vitrinlerin önünde annesiyle, kardeşiyle uzun uzun duruşlarını aklına getiriyordu. (…)

.....

(…)

Mütarekenin ilk günlerinde, bana bir tanıdık diyordu ki: "Ne bu zırhlılardan, ne bu ordudan, ne sokak başlarındaki bu makineli tüfeklerden korkuyorum. Beni, korkutan şey, kendi aramızdaki anlaşmazlıklar, kendi aramızdaki nifaklardır. Bizi asıl bu mahvedecek." Ben, içimden diyordum ki, bu adam, bu hükmü hep İstanbul'a göre veriyor, karışık ve bulanık bir şehir halkının huyunu bütün millete mal ediyor. Asıl vatanı, asıl milleti, Anadolu'yu hesaba katmıyor.

(…)

.....

(…)

O gece Dilber'le beraber bir odada yatan Çaresaz, sürekli Kafkasya'dan, esaretten, ağlaya ağlaya bahsediyordu. Bütün insanlık benliğini heyecanlandıran keder, sesine şiddetli bir üzüntü, diline garip bir konuşma ustalığı vermişti. Dilber esirlik arkadaşının bu alışılmadık hâlinden dolayı üzüntü duydu.

— Niçin ağlıyorsun? diye sordu.

— Hiç! Ağlamak esaretin en büyük hakkıdır. Biz o hakka sahibiz!

(…)

.....

3. ETKİNLİK Farklı Bir Türü Keşfediyorum

Etkinliğin Amacı	Farklı türde bir metin tahlil edebilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerin farklı türde bir metni tahlil etmeleri sağlanabilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• sınıf/okul panosu • genel ağ erişimi olan cihaz • etkileşimli tahta • yazı araç gereçleri

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- Öğrencilerin 76. sayfada yer alan Ek-1'deki görseli incelemelerini ve *Ferhunde Kalfa* adlı hikâyenin serim bölümünü tahlil etmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerden görsel ve hikâyenin serim bölümünden faydalanarak hikâyenin içeriğine dair tahminde bulunmalarını isteyiniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Aşağıdaki karekodda verilen *Ferhunde Kalfa* adlı hikâye ile 77 ve 78. sayfalarda yer alan Ek-2'deki Çalışma Kâğıdı'nı çoğaltarak öğrencilere dağıtınız.
- Öğrencilerden Çalışma Kâğıdı'ndaki soruları cevaplaması ve etkinlikleri yapması için hikâyeyi tahlil etmesini isteyiniz.
- Öğrenciler hikâyeyi tahlil ederken onlara geri bildirimlerde bulununuz.
- Öğrencilerin yaptığı çalışmaları sınıf/okul panosunda sergilemelerini sağlayınız.

Ferhunde Kalfa adlı hikâyeye karekoddan ulaşabilirsiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerin yaptıkları çalışmayla ilgili kendilerini 75. sayfada yer alan Öz Değerlendirme Formu ile değerlendirmelerini sağlayınız.

Öz Değerlendirme Formu

Öğrencinin Adı Soyadı: Sınıfı-Numarası:

Bu form kendinizi değerlendirmeniz amacıyla oluşturulmuştur. Çalışmalarınızı en doğru yansıtan seçeneğe çarpı "X" işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz. "Kısmen" ve "Hayır" seçeneklerini işaretlediyseniz bu davranışlarınıza yönelik eksiklerinizi gözden geçiriniz.

Ölçütler	Dereceler		
	Evet	Kısmen	Hayır
Etkinliğin amacını kavradım.			
Hikâyenin içeriğine yönelik tahminlerde bulundum.			
Hikâyenin yapı unsurlarını tespit ettim.			
Hikâyeyi inceleyerek metnin yapı unsurları arasındaki ilişkileri çözümledim.			
Yapı unsurlarıyla ilgili hikâye haritasını tamamladım.			
Hikâyedeki kahramanların kişilik özelliklerini tespit ettim.			
Hikâyenin içeriğine yönelik soruları cevapladım.			
Seçtiğim senaryoya göre hikâyeyi yeniden kurguladım.			
Yaptığım çalışmayı sınıf/okul panosunda sergiledim.			

Ek-1

Aşağıdaki görselden ve metinden faydalanarak metnin içeriğine yönelik tahminlerde bulununuz.

Görsel 4.1: *Ferhunde Kalfa hikâyesinden bir sahne (Temsilî)*

FERHUNDE KALFA

Ferhunde küçük hanımla birlikte büyümüştü. Beraber büyümüş olma ayrıcalığı Ferhunde'ye bütün ev halkı içinde özel bir yer, benzersiz bir değer vermişti. Kaç kez efendinin ağzından işitmişti ki Ferhunde evin bir kızı gibidir. Onun için Hasna'ya ne yapılsa mutlaka bir aynı, biraz daha küçük, biraz daha hafif olarak Ferhunde'ye de yapılırdı. Hiç olmazsa renk bakımından bir yakınlık, bir benzerlik gözetilir, Hasna'ya bir bayram için söz gelimi pembe ipekten bir kumaş alınırsa Ferhunde için bir yünlü ya da bir basma, fakat mutlaka pembe bir şey alınırdı ve bu Ferhunde için yetinilecek bir vicdan tatminiydi.

Bu nedenle Hasna'ya görücüler gelmeye başlayınca Ferhunde gizli bir sevinç duydu. Bu görücüler kendisine de bir evlilik muştucusu gibiydiler, mademki küçük hanımdan ayrı tutulmuyor.

Halid Ziya Uşaklıgil, *Bir Yazın Tarihi*

Hikâyenin içeriğine dair tahminim

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ek-2

Çalışma Kâğıdı

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Sınıfı-Numarası: .....

Aşağıdaki metinlerin hangi dönemlere ait olduklarını tespit ederek ilgili boşluklara yazınız.

1. Hikâyenin yapı unsurlarını tespit ederek aşağıdaki hikâye haritasını tamamlayınız.

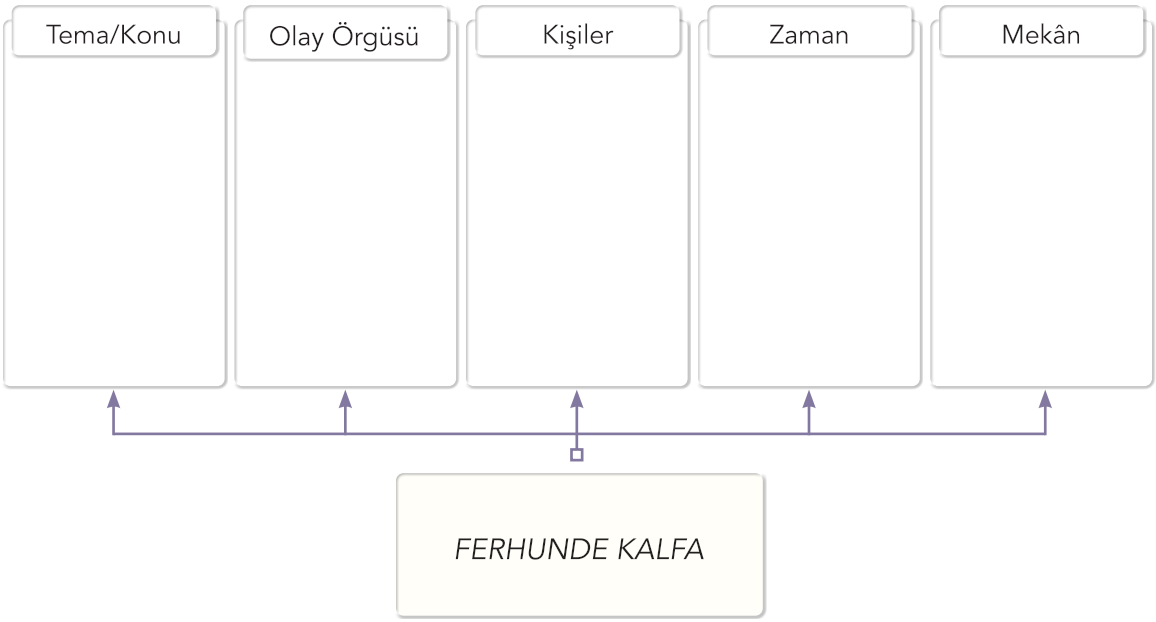

2. Aşağıda hikâye kahramanlarından bazıları verilmiştir. Bu kahramanların kişilik özelliklerini yazınız.

3. Hikâye kahramanlarından hangisinin karakterinde bir değişim gözlenmektedir? Gerekçesiyle yazınız.

.....

.....

.....

.....

4. Hikâyede "sosyal eşitsizlik" kavramı hangi kahramanlar üzerinden işlenmiştir?

.....

.....

.....

.....

5. Yazar, Ferhunde Kalfa'nın hayal kırıklıklarını anlatmak için Ferhunde Kalfa'daki hangi fiziksel değişimi simge olarak kullanmıştır? Metinden örnek cümleler ile açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

6. Hikâyenin içeriği ile ilgili aşağıdaki senaryolardan birini seçerek hikâyeyi yeniden kurgulayınız.

Hasna'nın düğününden hemen sonra Ferhunde Kalfa'ya görücü gelmiştir.	Ferhunde Kalfa, Hasna ile gitmeyi reddetmiştir.

4. ETKİNLİK Edebî Akımların Etkisinde Türk Romanı

Etkinliğin Amacı	Türk edebiyatında 19. yüzyılda roman türünün gelişiminde etkili olan edebî akımları ve bu akımların özelliklerini gösteren eserleri kavram haritası yaparak sınıfta sunabilme
Zenginleştirme Uygulaması	Öğrencilerden Türk edebiyatında 19. yüzyılda roman türünün gelişiminde etkili olan edebî akımları ve bu akımların özelliklerini gösteren eserleri kavram haritası yaparak arkadaşlarına sunması istenebilir.
Araç Gereç ve Materyaller	• ders kitabı • genel ağ erişimi olan cihazlar • etkileşimli tahta • yazı araç gereçleri

1. Aşama: Etkinlik Öncesi

- Öğrencilere etkinliğin amacını açıklayınız.
- 82. sayfada yer alan Ek-1'deki *Edebiyat Akımı* adlı bilgi metnini etkileşimli tahtada açınız.
- Aşağıdaki soruları öğrencilere yöneltiniz ve öğrencilerden metinden yararlanarak soruları cevaplamalarını isteyiniz.
  - Edebî akımların ortaya çıkış sebepleri nelerdir?
  - Edebî akımların ortak özellikleri nelerdir?
  - "Bir sanatkârın şu veya bu akıma bağlılığı yüzde yüz bir kesinlik arz etmez. Ayrıca sanatkâr, hayatı müddetince farklı akımlara ilgi duyabilecektir." görüşüne Türk edebiyatından hangi sanatçılar örnek verilebilir?
- Aşağıdaki karekodlardaki romantizm ve realizm ile ilgili videoları öğrencilere dinletiniz/izletiniz.

Romantizm ile ilgili videoya karekoddan ulaşabilirsiniz.

Realizm ile ilgili videoya karekoddan ulaşabilirsiniz.

2. Aşama: Etkinliğin Uygulanması

- Ek-1'deki *Başak Toplayan Kadınlar* adlı tabloyu etkileşimli tahtada açarak öğrencilerin detaylı incelemelerini sağlayınız.

- Tablo ile ilgili aşağıdaki soruları öğrencilere yönelterek cevaplamalarını isteyiniz.

  Tablonun konusu nedir?

  Tablodaki üç kadının arkadaki gruptan ayrı ve büyük resmedilme sebepleri neler olabilir?

  Tablo, romantizm veya realizm akımlarından hangisinin etkisiyle yapılmıştır? Niçin?

- Tablo ile ilgili aşağıdaki bilgileri öğrencilere aktarınız.

Jean-François Millet'nin (Jan-Fransuva Mille) 1857 yılında tamamladığı *Başak Toplayan Kadınlar* eseri, hem sanatsal hem de tarihsel açıdan büyük bir öneme sahiptir. Realizm akımının etkileyici bir örneği olan bu eser, sanatçının kırsal yaşamı ve emekçi sınıfının deneyimlerini doğru bir şekilde yansıtma amacını taşır.	Eser, üç kadının tarlalardaki başak topladığı anı tasvir eder. Kadınlar, yorgun ve zorlayıcı bir işin ortasında, gerçekçi bir şekilde betimlenmiştir. Figürlerin duruşları ve ifadeleri, emeğin zorluğunu vurgularken, doğal ışık ve renk kullanımı esere gerçekçilik katmaktadır. Millet, bu şekilde, sıradan insanların yaşamına dair derin bir toplumsal eleştiri sunar.

- 83. sayfada yer alan Ek-2'deki Çalışma Kâğıdı'nı çoğaltarak öğrencilere dağıtınız.
- Öğrencilerin Çalışma Kâğıdı'ndaki soruları cevaplamalarını sağlayınız.
- Öğrencilerden Türk edebiyatında 19. yüzyılda roman türünün gelişiminde etkili olan edebî akımları ve bu akımların özelliklerini gösteren eserlerle ilgili bir kavram haritası hazırlamalarını isteyiniz.
- Öğrencilere kavram haritasını hazırlarken aşağıdaki aşamaları göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtiniz.
  - Güvenilir kaynaklardan konuyla ilgili ayrıntılı araştırma yapınız.
  - Türk edebiyatında 19. yüzyılda yazılan roman türündeki eserleri, bunların yazarlarını ve roman türünün gelişiminde etkili olan edebî akımları araştırınız.
  - Bu romanların hangi edebî akım/akımların etkisiyle yazıldığını belirleyiniz.
  - Araştırma esnasında kavram haritasında kullanacağınız bilgileri not ediniz.
  - Derlediğiniz bilgileri kavram haritasında kullanacağınız bölüme göre tasnif ediniz.
  - Edebî akımların, eserlerin ve yazarların bulunduğu bir kavram haritası hazırlayınız.
  - Kavram haritanızdaki bilgilerin açık, anlaşılır ve düzenli olmasına dikkat ediniz.
- Öğrencilerin hazırladıkları kavram haritasını arkadaşlarına sunmalarını sağlayınız.
- Öğrencilere aynı etkinliği Türk edebiyatında etkili olan şiir akımları üzerinden de yapabileceklerini belirtiniz.

3. Aşama: Değerlendirme

- Öğrencilerden edebî akımlara yönelik değerlendirmelerini 81. sayfada yer alan Öğrenme Günlüğü'ne yazmalarını isteyiniz.
- Öğrencilere yazdıkları Öğrenme Günlüğü ile ilgili bireysel geri bildirimlerde bulununuz.

Öğrenme Günlüğü Tarih: ...../...../.....

Kavram haritası hazırlarken edebî akımlar hakkında öğrendiklerim: .....
.....
.....
.....
.....

Edebî akımların roman ve şiir türüne etkilerine dair düşüncelerim: .....
.....
.....
.....
.....

Romantizm akımının etkisinde bir metin yazmak isteseydim bu metnin konusunun ne olabileceğine dair düşüncelerim: .....
.....
.....
.....
.....

Realizm akımının gerçek hayatla ilişkisine dair çıkarımlarım: .....
.....
.....
.....
.....

Romantizm ve realizm akımlarının ortak yönlerine dair düşüncelerim: .....
.....
.....
.....
.....

Romantizm ve realizm akımlarının farklı yönlerine dair düşüncelerim: .....
.....
.....
.....
.....

Edebî akımlarla ilgili ulaştığım sonuçlar: .....
.....
.....
.....
.....

Ek-1

Bilgi Metni

EDEBİYAT AKIMI

Edebiyat, tarihi içinde hep "değişme/yenileşme"-"süreklilik/devamlılık" diyalektiği içinde var olagelmiştir. Değişen bireysel, toplumsal, ulusal ve evrensel şartlar; insanın güzel ve gerçek hususundaki sonu gelmez arayışları, edebiyattaki değişme ve yenileşmeyi; dolayısıyla "edebiyat akımları"nı doğurur. Edebiyat akımı; belli bir sanatkâr grubunun belli bir dönemde, ortak dünya görüşü, estetik, sanat ve edebiyat anlayışı çerçevesinde oluşturdukları edebiyat hareketidir. Edebiyat akımlarının oluştuğu zeminde, çeşitli sosyal, siyasî, ekonomik, kültürel hâdiseler ve bu hâdiseler ortamında oluşan felsefî, kültürel, estetik perspektifler vardır. Bu bakımdan her edebî akım, kendinden öncekine göre yeni bir kültürel, felsefî ve estetik bakış açısına sahiptir. Ancak bunu, geleneğin büsbütün reddi olarak düşünmemek gerekir. Edebiyat akımları, belli bir tarihte doğar, zamana bağlı olarak gelişip olgunlaşır ve bir noktada da ömrünü tamamlarlar. Bir akım, çözülme dönemine girer girmez, yeni bir akım filizlenmeye başlar. Bir sanatkârın şu veya bu akıma bağlılığı yüzde yüz bir kesinlik arz etmez. Ayrıca sanatkâr, hayatı müddetince farklı akımlara ilgi duyabilecektir. Aynı durum edebî eserler için de geçerlidir. Yani herhangi bir roman, hikâye, tiyatro veya şiir, bir çırpıda ve kesin bir yargıyla yüzde yüz romantik, realist, klâsik olarak nitelenemez.

İsmail Çetişli, *Türk Edebiyatında Akımlar-I*

Görsel 4.2: *Başak Toplayan Kadınlar, Jean-François Millet (Jon Fonsuva Miyye), 1857, Orsay Müzesi*

Ek-2

Çalışma Kâğıdı

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Sınıfı-Numarası: .....

1. Aşağıda Türk edebiyatında 19. yüzyılda yazılmış bazı romanlardan parçalar verilmiştir. Parçaların içeriğinden hareketle bu romanların hangi edebî akımın etkisiyle yazılmış olabileceğini ilgili bölümlere gerekçesiyle yazınız.

(...)

Acaba az rüzgârlı, hafif bulutlu bir havada baharın çimenliğine ışık aksedince oluşturduğu hâle hiç dikkat edilmiş midir? Bir taraftan rüzgârın hareketlendirmesi, bir taraftan bulutların gölgesi, çimenliği her dalgası bir başka şekle girmiş bir yeşil parlaklığa benzetmez mi? Çoğunlukla kırlarda görüldüğü gibi çimenler öbek öbek her renkte, her şekilde çiçeklerle süslenirler de güneşin parlaklığı üzerlerinde dalgalanmaya başlarsa yeryüzüne tavus tüyünden küçük halılar döşenmiş zannolunmaz mı?

(...)

Namık Kemal, *İntibah*

.....
.....
.....
.....

(...)

Dışarısının meraklı bakışlarını kesmek için kenarlara düzenli bir sırada dikilip gereği gibi büyümüş, dal budak salıvermiş salkım, aylandoz, atkestanesi gibi gölgeli ağaçlarla orta yerlerde yer yer dikilmiş çınar, kavak, manolya, salkımsöğüt gibi çeşit çeşit ağaçların ve bazı yerlerde bakışın ışığının değil güneş ışıklarının bile içerisine kolaylıkla nüfuz edemeyeceği şekilde sıklaşmış ormancıkların etrafında dolaşır; bunları ziyadesiyle gönlünüze uygun bulursunuz.

(...)

Recaizade Mahmut Ekrem, *Araba Sevdası*

.....
.....
.....
.....

(...)

Her dakika bir çamur birikintisine batmamak için durmak zorunda kalır, iki ellerini ceplerine sokarak eteklerini dizlerinin üstünde tutmaya çalışa çalışa taşların üzerinden sekerek yürür, bazen duvarın kıyısından bir gölge şeklinde süzülerek geçer, yolunun üzerine rast gelen küme küme büzülmüş köpeklerden korkarak yolunu değiştirir; bazen bir yıkıntının boşluğundan geçerken şimdi bir el uzanıverecekmiş, yakasından tutuverecekmiş gibi kalbinde bir korku titremesi duyardı.

(...)

Halit Ziya Uşaklıgil, *Mai ve Siyah*

.....
.....
.....
.....

(...)

Felâtun Bey'i hatırda tutuyor musunuz?
Adam bırak şu hoppa zevzeği, demeyin!
Çünkü bu hikâyenin yarısı da ona aittir. Şu, üç ay müddet içinde onun durumunun da ne dereceye vardığını bilmeye mecbursunuz.
Beş yıldızlı bir otel ve diğer masrafları artık kendisine ağır gelmeye ve fazla görünmeye başlamıştı..
Vay, demek oluyor ki aklını başına almaya başladı ha!

(...)

Ahmet Mithat Efendi,
Felâtun Bey ile Râkım Efendi

.....
.....
.....
.....

KAYNAKÇA

Ahmet Mithat Efendi. (2022). *Felâtun Bey ile Râkım Efendi*. İstanbul: The Kitap.

Akay, H. (2015). Bir Gazeli (H)içten Okumak! *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (14), 1-28.

Aksakal, H. (2008). *Max Brod'un "İnsanlarla Değil Taşlarla" ve Necip Fazıl Kısakürek'in "Kaldırımlar" Adlı Şiirlerine Karşılaştırmalı ve Tematik Yaklaşım*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Aslan, T. (1995). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Atasever, M. (2021). Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürdüğü Boy'da Aile. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 67, 52-78.

Bayram, A. (2016). Cemal Sâfi'nin Tek Hece Şiiri Üzerine Göstergebilimsel Bir Okuma Denemesi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* [TAED], (57), 1743-1755.

Bezirci, A. ve Özer, K. (2002). *Dünden Bugüne Türk Şiiri–1 Halk Şiiri* (Cilt 1). İstanbul: Evrensel Basım Yayın.

Çamur, S. (2021). Cemal Safi'nin Şiirlerinde 'Değer'in Görüngü Düzeyleri Olarak Kapalı ve Açık Mekânlar. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 68-94.

Çetişli, İ. (2012). *Batı Edebiyatında Akımlar-I*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Demirci, K. (2023). *Türkoloji için Dilbilim Konular Kavramlar Teoriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Devellioğlu, F. (1993). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Ekici, M. (2019). 13. Dede Korkut Destanı: "Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi" Boyunu Beyan Eder Hanım Hey! *Millî Folklor*, 31(122), 5-13.

Firdevsî. (1994). *Şehname* I. Necati Lugal, Kenan Akyüz (çev.). İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Gündel, N. (2023). *Klasik Anlatı Yapısıyla Kısa Film Sanatı: Omnibus (1992) Filmi Örneği*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları. 29(50). 12-24.

Horata, O. (1998). Necâti Bey'den Bâkî'ye "Döne Döne". *Bilig*, (7), 44-66.

İpekten, Haluk. (2012). *Fuzûlî Hayatı-Sanatı-Eserleri-Bazı Şiirlerinin Açıklamaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kalevala. (1965). Lâle Obuz, Muammer Obuz (çev.). Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık.

Kaplan, M. (1999). *Şiir Tahlilleri 2*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Karaosmanoğlu, Y. K. (1998). *Yaban*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kısakürek, N. F. (2013). *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Kurnaz, C. (2024). Döne Döne. *Türk Dili*, (876), 4-9.

Kurudayıoğlu, M., Bal, M. (2014). Ana Dili Eğitiminde Dijital Hikâye Anlatımlarının Kullanımı. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*; (28): 74-95.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu. (2024). *Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar)*. Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu. (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni*. Ankara.

Namık Kemal. (2024). *İntibah Ali Bey'in Sergüzeşti*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Necâtî. (1997). *Necati Beg Divanı*. Ali Nihat Tarlan (haz.). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

Nibelung'lar Destanı. (2001). Bilge Umar (çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Onan, B. (2015). Derin Yapı Yüzey Yapı İlişkisi Bağlamında Temel Dil Becerileri Üzerine Bir Analiz Çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, (3), 91-110.

Özdal, E., & Özdal, M. A. (2025). Sanat Eleştirisi Bütüncül Yaklaşım İzleğine Göre Jean-François Millet'in 'Başak Toplayan Kadınlar' Eserinin Eleştirel Çözümlemesi. *D-Sanat*, 1(9), 94-109.

Öztürk, S. (2014). *Türkiye'de Kısa Filmin Eleştirel Biçim ve İçerik Yapısı: 2005-2013 Hisar Kısa Film Festivali Kurmaca Filmleri* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Pala, İ. (1996). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Pala, İ. (1996). *Divan Edebiyatı*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Recaizade Mahmut Ekrem. (2024). *Araba Sevdası*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Rıfat, O. (2014). *Bütün Şiirleri-1*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Rosenberg, D. (2003). *Dünya Mitolojisi Büyük Destan ve Söylenceler Antolojisi*. Koray Akten, Erdal Cengiz, Atıl Ulaş Cüce, Kudret Emiroğlu, Tuluğ Kenanoğlu, Tahir Kocayiğit, Erhan Kuzhan, Bengü Odabaşı (çev.). İstanbul: İmge Kitabevi.

Sami Paşazade Sezai. (2009). *Sergüzeşt*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.

Şeyhülislâm Yahyâ. (t.y.). *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*. Hasan Kavruk (haz.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2024). *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Tarancı, C. S. (1999). *Otuz Beş Yaş*. İstanbul: Can Yayınları.

Uçar, M. (2006). *Klasik Türk Şiirinde Peygamberler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.

Uşaklıgil, H. Z. (2017). *Bir Yazın Tarihi*. İstanbul: Everest Yayınları.

Uşaklıgil, H. Z. (2021). *Mai ve Siyah*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.

Uşaklıgil, H. Z. (t.y). *Aşk-ı Memnu*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Yılmaz, Y., Üstündağ, M. T., Güneş, E. (2017). Öğretim Materyali Olarak Dijital Hikâye Geliştirme Aşamalarının ve Araçlarının İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1621-1640.

Yüzbaşı, A. Ö. (2018). *Cemal Safi Hayatı ve Şiiri.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.

Kaynakça atıf sistemi, "APA 6 Yazım Kuralları ve Kaynak Gösterme" biçimine göre düzenlenmiştir.

Görsel ve genel ağ kaynakçasına karekoddan ulaşabilirsiniz.

25°D
30°D
35°D
40°D
45°D
50°D
40°K
35°K
ROMANYA
Bükreş
UKRAYNA
RUSYA FEDERASYONU
HAZAR DENİZİ
Sofya
BULGARİSTAN
KARADENİZ
GÜRCİSTAN
Tiflis
Edirne
Kırklareli
Sinop
Bartın
Zonguldak
Kastamonu
ACARA Ö.C.
Artvin
Ardahan
ERMENİSTAN
AZERBAYCAN
YUNANİSTAN
Tekirdağ
İstanbul
MARMARA DENİZİ
Kocaeli
Düzce
Karabük
Samsun
Ordu
Giresun
Trabzon
Rize
Kars
Erivan
Gökçeada
Yalova
Sakarya
Bolu
Çankırı
Amasya
Çorum
Tokat
Gümüşhane
Bayburt
Çanakkale
Bozcaada
Bursa
Bilecik
Ankara
Iğdır
NAHÇIVAN Ö.C. (AZERBAYCAN)
Balıkesir
Eskişehir
Kırıkkale
Yozgat
Sivas
Erzincan
Erzurum
Ağrı
EGE DENİZİ
Kütahya
Kırşehir
Tunceli
Bingöl
Muş
Manisa
Afyonkarahisar
Elâzığ
Van
Atina
İzmir
Uşak
Kayseri
Malatya
Bitlis
Aydın
Nevşehir
Aksaray
Diyarbakır
Siirt
Konya
Adıyaman
Batman
Hakkâri
Denizli
Isparta
Niğde
Kahramanmaraş
Mardin
Şırnak
İRAN
Muğla
Burdur
Karaman
Osmaniye
Gaziantep
Şanlıurfa
Antalya
Adana
Mersin
Kilis
Hatay
SURİYE
IRAK
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
Erenköy
Lefkoşa
GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ
LÜBNAN
Beyrut
Bağdat
Şam
AKDENİZ
LİBYA
Tel Aviv
FİLİSTİN
Batı Şeria
Doğu Kudüs
FİLİSTİN
Gazze Şeridi
İSRAİL
MISIR
TÜRKİYE'NİN MÜLKİ İDARE BÖLÜMLERİ İLE KARA VE DENİZ KOMŞULARI HARİTASI
BAŞKENT
Ankara
İL MERKEZİ
Elâzığ
GÖL
ÜLKE SINIRI
ÖZERK BÖLGE SINIRI
AKARSU
0 50 100 200 300 400
km
Harita Genel Müdürlüğü tarafından üretilmiştir.

TÜRK DÜNYASI HARİTASI
Bağımsız Türk Devletleri
Türk Cumhuriyetleri, Türk Bölgeleri
Türk Toplulukları
0 250 500 1.000 1.500 2.000 km
TÜRK CUMHURİYETLERİ, TÜRK BÖLGELERİ
1 GAGAVUZ YERİ
2 KARAÇAY-ÇERKESYA
3 KABARDİN-BALKARYA C.
4 DAĞISTAN C.
5 ÇUVAŞİSTAN C.
6 TATARİSTAN C.
7 BAŞKURT C.
8 KARAKALPAKİSTAN C.
9 ALTAY C.
10 HAKASYA C.
TÜRK TOPLULUKLARI
a Avrupa'daki Türkler
b Kosova Türkleri
c Yunanistan Türkleri
ç Bulgaristan Türkleri
d Romanya Türkleri
e Suriye Türkmenleri
f Irak Türkmenleri
g İran Türkleri
h Afganistan Türkmenleri
ı Pakistan Türkmenleri
i Hindistan Türkmenleri
j Çin H. C. Türkleri
k Moğolistan Türkleri
l Rusya Federasyonu Türkleri
ÜLKE KISALTMALARI
ARNAVUTLUK ARN
BELÇİKA BEL
BOSNA - HERSEK BH
GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ GKRY
HIRVATİSTAN HRV
İSVİÇRE İSV
KARADAĞ KRD
KOSOVA KSV
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ KKTC
KUZEY MAKEDONYA KMKD
LİHTENŞTAYN LİH
SIRBİSTAN SRB
RUSYA FEDERASYONU
KAZAKİSTAN
TÜRKİYE
İRAN
AFGANİSTAN
PAKİSTAN
HİNDİSTAN
ÇİN HALK CUMHURİYETİ
MOĞOLİSTAN
SAHA (YAKUT) C.
TÜVA C.
SİNCAN UYGUR ÖZERK BÖLGESİ
Karadeniz
Akdeniz
Kara Denizi
Barents Denizi
Norveç Denizi
Ohotsk Denizi
Bering Denizi
Umman Denizi
Yemen Denizi
Kızıldeniz